

Mărturisire ortodoxă în fața eresului ecumenist

**Frăția ortodoxă Sf. Ignatie Briancianinov
2014**

Cuprins

Precuvântare	4
I. Ce este ecumenismul.....	6
II. Ecumenismul în Bisericile Ortodoxe: istorie, documente, fapte, mărturii.....	14
1. Ecumenismul până în 1948	14
2. Instituțiile ecumeniste și relațiile cu catolicismul	17
3. Recunoașterea oficială a bisericilor eretice și ecumenismul interreligios	31
4. Ecumenismul în documente oficiale – indice cronologic	41
5. O scurtă lămurire despre tainele ereticilor	42
III. Învățătura Bisericii despre părtășia cu ereticii.....	46
IV. Rămânerea în comuniune cu ecumeniștii – argumente și contraargumente.....	56
1. „Trebuie să rămânem în Bisericile canonice”	57
2. „Îngrădirea de ecumeniști este schismă”	59
3. „Ereticii trebuie dintâi osândiți de un sinod ortodox”	63
4. „Îngrădirea de eretici este recomandată de canoane, dar nu este obligatorie”	66
5. „Ecumenismul e o părere privată a episcopului și nu ne afectează”	68
6. „Încă nu a avut loc un sinod tâlhăresc”	70
7. „Comuniunea cu ecumeniștii trebuie păstrată din iconomie”	71
8. „Mulți părinți cu viață sfântă nu au rupt comuniunea cu ierarhii ecumeniști”	73
V. Concluzii	75
Anexe.....	76

Precuvântare

*Iubiților, nu dați crezare oricărui duh,
ci cereați duhurile dacă sunt de la Dumnezeu,
fiindcă mulți prooroci mincinoși au ieșit în lume.*

(Ioan 4:1)

Cinstiți părinți și frați întru Hristos Domnul,

Mărturisirea de față este, înainte de toate, rostirea unui strigăt al conștiinței noastre creștinești, care nu ne îngăduie să privim cu nepăsare la cele ce se întâmplă astăzi în lumea ortodoxă.

Din mulțimea *deșartelor înșelăciuni din predania omenească* (Col. 2:8), cu care îi ademenește diavolul pe binecredincioșii creștini ai veacului nostru spre a le pierde sufletele, una iese deosebit în evidență prin răspândirea ei și prin puterea cu care îi înșală pe credincioși – ecumenismul. După Sfântul Iustin Popovici acesta este „*numele de obște pentru creștinismele mincinoase, pentru bisericile mincinoase ale Europei Apusene... care nu sunt altceva decât erezie peste erezie*”¹, de aceea socotim drept datorie a noastră, și nu numai a noastră, ci a oricărui creștin luptător împotriva păcatului, că trebuie să mărturisim credința cea mântuitoare a Bisericii Ortodoxe, opunându-ne, după învățătura Sfinților Părinți, acestei erezii și celor care o propovăduiesc și o apără.

Suntem pe deplin conștienți că, dincolo de motivele exterioare care încurajează această lucrare, răspândirea acestei învățături eretice are loc din cauza păcătoșeniei noastre, din cauza că alegem să trăim în duhul lumii acesteia, cu totul uitând că „*noi n-am primit duhul lumii, ci Duhul cel de la Dumnezeu*” (I Cor. 2:12); iar lumea aceasta caută o unitate pierzătoare, una ecumenistă și globalistă, o unitate în afara lui Hristos și potrivnică Lui, căci nu ascultă cuvântul Domnului care zice: „*Cel ce nu este cu Mine este împotriva Mea; și cel ce nu adună cu Mine risipește*” (Luca 11:23).

---

¹ Sf. Iustin Popovici – Biserica Ortodoxă și ecumenismul, cap. Ecumenismul umanist

Mărturisire ortodoxă în fața eresului ecumenist

Râvnind ca, pe lângă noianul de păcate pe care le avem, să nu se numere cumva și cel al părtășiei la apostazie, și ca „*să nu avem greutate, ca și când am trece cu vederea un rău ca acesta și să nu facem, prin neglijența noastră, ca să se răspândească și întărească o învățătură rea și primejdioasă*”², scriem rândurile acestea, având nădejdea că vor fi folosite preasfinților, sfinților și fraților voastre în mărturisirea cea bineplăcută lui Dumnezeu.

Spunând împreună cu Sfântul Ignatie Teoforul: „*Eu mă rușinez să spun că sunt dintre ei [fiii Bisericii], că nici nu sînt vrednic, fiind cel din urmă între ei și născut înainte de vreme*”³, mult ne-am străduit să ne ferim de a include în mărturisirea de față păreri minților noastre decăzute, ci întru toate să ne sârguim a arăta învățăturile Sfinților Părinți ai Bisericii. Cu ale lor sfinte rugăciuni cerem mila și binecuvântarea Domnului nostru Iisus Hristos ca să punem început bun prin această lucrare și să ne lumineze mințile noastre și ale celor ce vor citi aceste rânduri. Amin.

---

² Sf. Grigorie Teologul – Epistola întâi către presbiterul Cledoniu împotriva lui Apollinarie

³ Sf. Ignatie Teoforul – Epistola către Romani, cap. IX

I. Ce este ecumenismul

Pentru a avea o atitudine corectă asupra fenomenului și a învățaturii ecumenismului, trebuie, întâi de toate, să înțelegem ce reprezintă acesta, pentru a nu fi grabnici în concluzii, ci pentru a discerne starea lucrurilor și a nu cădea în extreme nefolositoare mântuirii noastre, după cuvântul Sfântului Ioan Scărarul: „*Cel ce deosebește [cele bune de cele rele] află sănătate și depărtează boala*”⁴. Astfel și noi, căutând cu frică de Dumnezeu unde este învățătura cea sănătoasă și unde e cea rătăcită, să ne depărtăm de boala eresurilor și să aflăm sănătatea dreptei credințe.

Așadar, ecumenismul este o mișcare apărută în sânul protestantismului la sfârșitul sec.XIX care „*are drept scop recuperarea în gândire, în acțiune și în organizare, a adevăratei unități a Bisericii în misiunea sa din lume (apostolatul ei) și obligația Bisericii de a fi una*”⁵. Bineînțeles, pentru ortodocși adevărata unitate a Bisericii nu a fost niciodată pierdută pentru a fi recuperată, căci noi mărturisim întotdeauna că Biserica este Una.

Inițiatorii ecumenismului aveau o viziune asupra unității Bisericii în deplin duh protestant. Edmund Schlink, unul dintre adepții și promotorii de vază ai ecumenismului, afirma: „*Creștinii care îl văd pe Hristos cel înviat în lucrarea și viața diferitor creștini de la diverse biserici, își dau seama că unitatea Bisericii lui Hristos nu a fost niciodată pierdută, ci a fost doar denaturată și acoperită datorită diferitor experiențe istorice și miopiei spirituale*”⁶. Cu toate că o asemenea poziție este în contradicție radicală față de învățătura patristică, bisericile ortodoxe locale au început, rând pe rând, să se implice activ în această mișcare rătăcitoare. Partea istorică a acestui proces o vom prezenta în capitolele ce urmează, după ce vom defini învățătura ecumenistă așa cum o văd cei care au adus-o în sânul bisericilor ortodoxe și o vom compara cu învățătura Bisericii.

Așadar, prin ce prismă au privit teologii și clericii ortodocși această mișcare? Ce fel de gândire a stat la baza acțiunii lor? Râvna de a binevesti

---

⁴ Sfântul Ioan Scărarul – Filocalia, vol. 9

⁵ „The Calling of the Church to Mission and to Unity”, Theology Today, vol. 9, no.1, 1952

⁶ Edmund Schlink – Ökumenische Dogmatik, 1983

Mărturisire ortodoxă în fața eresului ecumenist

învățătura cea curată? De a mărturisi Ortodoxia în fața celor care nu o cunosc? Au căutat ei o unitate întru Adevăr?

Ideea cum că participarea ortodocșilor în mișcarea ecumenistă ar avea loc pentru misiune și mărturisirea dreptei credințe în fața neortodocșilor este negată de chiar cei care au fost implicați în ea: „*Oricine ar studia atent mișcarea ecumenistă, s-ar putea convinge că „mărturisirea” [ghilimelele aparțin autorului] ortodoxă niciodată nu a avut o influență câtuși de vizibilă asupra orientării și dezvoltării teologice a mișcării*”⁷, a constatat-o Alexander Schmemmann în 1976.

Atunci pentru care mărturie s-au implicat bisericile ortodoxe în ecumenism? Ghenadie Limouris afirma că „*Astăzi, când bisericile creștine s-au stabilit temeinic pe deosebiriile dintre ele, rămâne o singură speranță, și aceasta nu e în atingerea unei omogenități, ci într-o apropiere treptată unii de alții*”⁸, deci nu în aducerea oilor pierdute în Biserica lui Hristos, ci în apropierea de cei rătăciți. Aceeași idee a împărtășit-o episcopul Patriarhiei Bulgariei pentru Europa Centrală și de Apus, Tihon: „*Catolicul nu va deveni ortodox și viceversa, dar trebuie să ne apropiem de altar împreună*”⁹. Lipsa de interes misionar a fost afirmată și de delegația ortodoxă la Consiliul mondial al bisericilor în 1975: „*Ortodocșii nu se așteaptă ca alți creștini să se convertească la Ortodoxie în realitatea istorică și culturală a trecutului și prezentului Ei și să devină membri ai Bisericii Ortodoxe*”¹⁰.

Și dacă nu se face misionarism ortodox prin mișcarea ecumenistă, pentru ce se implică bisericile ortodoxe în ea? Să vedem explicațiile celor care au luat parte nemijlocit la aceasta.

Unul dintre cei care au formulat viziunile ecumeniștilor ortodocși, încă de la începutul ecumenismului, a fost protoiereul Serghei Bulgakov, care spunea: „*Calea „ecumenistă”, cea care caută unitatea bisericească, este*

---

⁷ Alexander Schmemmann – Экуменическая боль (rom. Durerea ecumenistă), 1976, apud Mitr. Kiril (Gundeaev) – Православие и экуменизм: Документы и материалы 1902-1998 (rom. Ortodoxia și ecumenismul: Documente și materiale 1902-1998)

⁸ Ghenadie Limouris – Prioritățile teologiei ortodoxe în contextul tangenței ecumeniste cu gândirea teologică actuală, 1990

⁹ Episcopul Tihon (Ivanov) – Mesaj către papa Romei, 2009

¹⁰ Declarația delegaților ortodocși la Adunarea generală a CMB, Nairobi, 1975

însoțită, în același timp, de conștientizarea și precizarea diferențelor de credință, dar și de creșterea conștiinței unității ei. Însuși „ecumenismul” este experiența unei astfel de unități, o nouă revelație despre ea”¹¹. Cum explică el, însă, o astfel de unitate? „Creștinul, trăind în Biserică, are neapărat și o viață personală în Hristos, o comunicare cu El, care este totodată și personală, și bisericească. Dogma și diferențele dogmatice nu pot să se reflecte în această experiență personală”¹¹.

Întâi de toate, vedem conturat faptul că ecumenismul atinge însăși dogmatica Bisericii, învățătura ecleziologică a Ei, elaborează o nouă doctrină despre taina unității Ei. Iar despre cei care neglijează *diferențele dogmatice*, Sfântul Ciprian al Cartaginei spune: „*Poate oare nădăjdui cel ce se împotrivește și făptuiește împotriva Bisericii că se află în Biserică, dacă fericitul Apostol Pavel, cugetând despre aceasta și arătând taina unității, zice: „Este un trup și un Duh, precum și chemați ați fost la o singură nădejde a chemării voastre; Este un Domn, o credință, un botez, Un Dumnezeu și Tatăl tuturor, Care este peste toate și prin toate și întru toți” (Ef. 4:4-6)?*”¹². Și iarăși: „*Vrăjmașul a născocit ereziile și schismele pentru a răsturna credința, pentru a perverti adevărul, pentru a rupe unitatea*”¹².

Noi mărturisim că dincolo de diferențele dogmatice nu poate să existe nici un fel de unitate, decât numai una potrivnică adevărului lui Hristos, iar „*cea mai bună comuniune este comuniunea în credință și dragoste adevărată... Nu există nimic mai minunat decât adevărul! Există doar o singură Biserică a lui Hristos, apostolească și sobornicească. Nu mai multe, nici măcar două. Iar celelalte sunt sinagogi ale celor ce viclenesc și sinod al răzvrătiților*”¹³. Repetând aceste cuvinte ale Sfântului Fotie cel Mare vrem să arătăm că nu sunt adevărate cuvintele actualului Patriarh Kiril, cum că „*pentru Biserica Ortodoxă ecumenismul este o provocare, deoarece el ridică întrebări la care încă nu există nici un răspuns clar din*

---

¹¹ Serghei Bulgakov – Despre unitatea reală în credință, rugăciune și taine a bisericii despărțite, YMCA Press, 1933, pag. 9-32

¹² Sf. Ciprian al Cartaginei – Despre unitatea Bisericii

¹³ Sf. Fotie cel Mare – Epistolă către papa Nicolae

partea Plinătății bisericești”¹⁴. Iar că Biserica are un răspuns față de această învățătură, vom vedea după ce vom arăta și mai clar în ce constă ea.

De la credința că poate exista o oarecare unitate dincolo de diferențele dogmatice ecumeniștii merg până la afirmația că „și ereticii se află în Biserică”¹⁵ și că „în schisme (și chiar la eretici) Biserica își continuă lucrarea mântuitoare și sfințitoare”¹⁶, aceasta fiind una din tezele de căpătâi ale ecumenismului. Cum pot ereticii să se afle în Biserică sau să lucreze în ei Biserica, dacă „erezia, acest păcat înfricoșător, care cuprinde în sine hulă asupra Sfântului Duh, cu totul îl înstrăinează pe om de Dumnezeu și, înstrăinându-l de Dumnezeu, îl predă în puterea satanei”¹⁷?

Mai mult decât atât, se afirmă că între bisericile de diferite tradiții (!) există deja o comuniune, chiar dacă e „nedeplină”¹⁸, sau că „bisericile despărțite se află într-o comuniune tainică, nevăzută”¹⁹. Ce comuniune să aibă Ortodoxia cu erezia, ce împărtășire are lumina cu întunericul? (II Cor. 6:14) Nikolai Berdiaev chiar ajunge la concluzia că „La suprafață suntem despărțiți de doctrine și forme de gândire, psihologie rasială și forme de organizare bisericească. Dar în adâncuri noi ne atingem de însuși Hristos, și deci unul de altul”²⁰. Aceiași idee a spus-o și Patriarhul ecumenic Atenagoras (1948-1972): „Timpul dogmelor a trecut”²¹. Și un alt proeminent ecumenist, Alexander Men’: „Să spui că 700 mln de catolici și 350 mln de protestanți sunt în înșelare și doar noi suntem Biserica cea adevărată înseamnă să te afli într-o trufie nebunească, ce n-are nici o justificare”²², iarăși, într-un duh cu el, arhiepiscopul Iacov (Koukouzis), capul Exarhatului American al Patriarhiei Ecumenice, în 1963: „Ar fi

---

¹⁴ Mitr. Kiril (Gundeaev) – Православие и экуменизм: Документы и материалы 1902-1998 (rom. Ortodoxia și ecumenismul: Documente și materiale 1902-1998), pag.6

¹⁵ Serghei Bulgakov – *op. cit.*

¹⁶ George Florovsky – О границах церкви (rom. Despre hotarele Bisericii), Jurnalul Patriarhiei Moscovei, 1989, nr.5, pag. 71-73, *apud* mitr. Kiril (Gundeaev) – *op. cit.*

¹⁷ Sf. Ignatie Briancianinov – Despre erezie și schismă, cap.III

¹⁸ Todor Sabev – Православные Церкви во Всемирном Совете Церквей (rom. Bisericile Ortodoxe în Consiliul mondial al bisericilor), 1986, *apud* mitr. Kiril (Gundeaev) – *op. cit.*

¹⁹ Serghei Bulgakov – *op. cit.*

²⁰ Nikolai Berdiaev – Вселенскость и конфессионализм (rom. Ecumenicitate și confesionalism), YMCA Press, 1933, pag.63-81 *apud* mitr. Kiril (Gundeaev) – *op. cit.*

²¹ Din cuvântul Patriarhului ecumenic Atenagoras din 29.06.1963

²² Alexander Men’ – Scrisori către fiica duhovnicească Alexandra Orlova-Medel

*absurd pentru adevărații credincioși să afirme că ei dețin plinătatea adevărului sau să declare că adevărul le este descoperit numai lor*²³.

La acestea Sfântul Marcu al Efesului le răspunde: „*Atunci când s-au gândit că există ceva la mijloc între cele două credințe, precum între două paradoxuri, ei, de bună voie, s-au aruncat în pierzanie*”²⁴. Iar cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur ne spun că: „*Mântuirea aparține numai Bisericii, și nimeni nu poate în afara Bisericii și a credinței nici să fie împreună cu Hristos, nici să se mântuiască*”²⁵, și iarăși: „*Mântuirea întregii lumi se săvârșește nu din faptele legii, ci întru Hristos, iar ereziilor celor fără de Dumnezeu nu le lășăm nici un temei de nădejde, ci îi socotim cu totul în afara nădejzii, căci ei nu au nici cea mai mică comuniune cu Hristos*”²⁵.

Iar pentru cei care încă au îndoieli că ecumenismul este erezie, le-o mărturisesc chiar ecumeniștii, Bulgakov afirmând mai sus că ecumenismul este *o nouă revelație*, iar același Berdiaev mărturisind că „*mișcarea ecumenistă înseamnă transformarea lumii creștine, apariția unei conștiințe creștine noi*”²⁶, căci „*trebuie să simți deranj și insatisfacție, să conștientizezi greșelile istorice ale confesiunii tale, să simți neîmplinirea și necesitatea plinirii, pentru a fi aprins de mișcarea ecumenistă*”²⁶. De ce fel de revelații, transformări sau pliniri poate avea nevoie Biserica Ortodoxă, fiind Ea cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească Biserică?

Dar aceste transformări totuși au avut loc în lumea ortodoxă, Ghenadie Limouris constatând că „*Bisericile Ortodoxe și-au schimbat atitudinea față de alte biserici și confesiuni creștine*”²⁷. În ce fel anume s-a schimbat această atitudine? „*Teologii ortodocși contribuiau la refacerea deschiderii și încrederii între biserici, ca ele să se considere ca o familie și parte a casei lui Hristos*”²⁸; iar dacă ele sunt parte a casei lui Hristos, lesne ajungi la concluzia că „*problema ecumenismului, după cum spune Berdiaev, nu*

---

²³ George P. Macris – The Orthodox Church and the Ecumenical Movement during the period 1920-1969, St. Nectarios Press, 1986, pag. 42

²⁴ Sf. Marcu al Efesului – Epistolă către toți creștinii ortodocși din uscat și din insule

²⁵ Sf. Ioan Gură de Aur – Cuvântul I la Sfintele Paști

²⁶ Nikolai Berdiaev – *op. cit.*

²⁷ Ghenadie Limouris – *op. cit.*

²⁸ Todor Sabev – *op. cit.*

este doar problema unității creștinilor, ci și problema plinătății creștinești²⁸, adăugând că „orice confesiune este o individualizare istorică a aceleiași descoperiri creștine, a aceluiași adevăr creștin. De aceea nici o confesiune nu poate fi plinătate a adevărului sobornicesc, nu poate fi însuși adevărul”²⁹.

Noi, însă, călăuzindu-ne de Sfinții Părinți, mărturisim că o astfel de învățătură este erezie, căci pervertește învățătura Bisericii despre Biserică. Să luăm aminte la glasul Sfinților Părinți, la învățătura cea adevărată: „Sfânta Biserică este Una, căci Unul este Dumnezeu – Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, în Care crede, Îi slujește, I se închină și-L cinstește; una este temelia Bisericii – Iisus Hristos; una e învățătura Cuvântului lui Dumnezeu; una este credința în Unul Dumnezeu în trei fețe”³⁰.

„Dumnezeul-Om Hristos a unit în Biserica Lui toate „cele din ceruri și cele de pe pământ” (Efes. 1:10). Toate tainele cerului și ale pământului s-au unit laolaltă într-o singură taină, într-o „taină mare”, supra-taina Bisericii”³¹, și iarăși: „Adevăratul Dumnezeu-Om Hristos în toată plinătatea realității Lui divino-umane evanghelice este în întregime prezent în trupul Lui divino-uman, Biserica, atât în timpurile Sfinților Apostoli, cât și astăzi și în veci”³². Biserica este una, unită, nepătată, nedespărțită, deplină, „pentru că Hristos este în întregime în Biserică și toată Biserica este în El, de aceea Biserica este „slăvită, sfântă și fără de pată” (Efes. 5:27) [...] Biserica este toată El, Dumnezeu-Om Hristos, prelungit în toate veacurile și în toată veșnicia”³³.

Ce rămâne din învățătura ecumenistă după aceste minunate cuvinte ale Sf. Tihon din Zadonsk și ale Sf. Iustin Popovici, grăite într-un duh cu toți Părinții Bisericii? Ce comoară de mult preț este Biserica noastră și în ce rușine vrea s-o transforme ecumenismul, care este *erezie peste erezie!*

Iar ecumeniștii încă îndrăznesc să se apere cu Sfânta Evanghelie, spunând că ecumenismul izvorăște din rugăciunea Domnului nostru Iisus Hristos „Ca toți să fie una” (Ioan 17:21), și acestora le răspunde Sf. Leon

---

²⁹ Nikolai Berdiaev – *op. cit.*

³⁰ Sf. Tihon din Zadonsk – Despre adevăratul creștinism, 2:293

³¹ Sf. Iustin Popovici – Capitole ecleziologice, 34

³² *Ibidem*, 46

³³ *Ibidem*, 33

cel Mare: „*Aceeași nebunie o au și cei care, întâmpinând greutăți în ceva nelămurit pentru cunoașterea adevărului, nu aleargă la cuvintele proorocești, nici la scrierile Apostolilor, nici la autoritatea Evangheliei, ci la ei înșiși, și astfel, nevrând să fie ucenicii adevărului, se fac învățători ai rătăcirii*”³⁴.

Dar hotarele acestei erezii nu se opresc aici. Un raport al consultării „*interortodoxe*” a bisericilor ortodoxe și vechi orientale (adică monofizite!) din 1991 subliniază că „*angajamentele față de dialogul cu alte biserici pentru unitatea tuturor creștinilor pot și trebuie extinse asupra dialogului cu alte tradiții religioase*”³⁵, adică jidovi, musulmani și alte religii păgâne. Ideea aceasta nu este altceva decât o confirmare a faptului că participarea în mișcare și împărtășirea învățaturii ecumeniste duce la o degradare continuă a conștiinței despre Biserică, pe care o pervertește.

Această extindere a dialogului asupra altor religii nu a fost o simplă mențiune, ci un adevărat început de activitate, care a ajuns până la cel mai înalt nivel. Exarhul a toată Belarusia, Mitropolitul Filaret, afirma în 2008: „*Israelul rămâne martorul Dumnezeuului Celui Viu, de aceea creștinii trebuie să intre într-un dialog îndreptat spre înțelegere reciprocă cu poporul vechi-testamentar al lui Dumnezeu*”³⁶, iar într-o adresare către liderul musulmanilor din regiunea Kemerovo, episcopul local Aristarh a afirmat: „*Rugăciunea ne unește cu Dumnezeu. Noi Îl înțelegem pe Dumnezeu [același Dumnezeu? – n.n.] în mod diferit în viața religioasă, dar noi avem ceva în comun și aceasta este rugăciunea*”³⁷.

Iar că părerile despre ecumenism expuse până acum nu sunt doar niște păreri private ale unor teologi, menționăm că multe dintre ele au fost citate de către actualul Patriarh al Moscovei Kiril în cartea sa „*Ortodoxia și ecumenismul: Documente și materiale 1902-1998*”. Același lucru se va vădi și din activitatea ecumenistă a reprezentanților bisericilor ortodoxe și din documentele oficiale pe care le-au elaborat.

---

³⁴ Sf. Leon cel Mare – Epistolă sobornicească, scrisă către Flavian, Arhiepiscopul Constantinopolului

³⁵ Raportul „*Bisericile ortodoxe și Consiliul Mondial al Bisericilor*”, Chambesy, 1991, II.17

³⁶ Mitr. Filaret (Vahromeev) – *Creștinii și iudeii: voința de dialog*, Scrierile Academiei Teologice din Minsk, nr. 7, 2008

³⁷ Episcop Aristarh (Smirnov) – Cuvânt către muftiul regiunii Kemerovo, 21.02.2012

Mărturisire ortodoxă în fața eresului ecumenist

Am arătat pe scurt în ce constă ecumenismul ca mișcare și ca învățătură, așa cum îl văd unii dintre protagoniștii implicării bisericilor ortodoxe oficiale în ecumenism – anume ce i-a făcut să se implice în mișcarea ecumenistă, ce valori au stat la baza acestei implicări, ce învață aceștia în materie de credință.

Așadar, ce este ecumenismul? Este învățătura care se bazează pe următoarele teze eretice:

- Biserica Ortodoxă nu deține Adevărul deplin sau nu reprezintă plinătatea Bisericii lui Hristos;
- unitatea Bisericii a fost pierdută cândva și trebuie restabilită;
- plinătatea Bisericii va exista atunci când toți creștinii se vor uni;
- ereticii și ortodocșii sunt într-o unitate tainică, nevăzută;
- ereticii și schismaticii fac parte din Biserică și au parte de lucrarea mântuitoare a harului Sfântului Duh;
- fiecare biserică creștină are o parte de adevăr, dar nici una nu deține adevărul întreg (teoria ramurilor);
- toate religiile cinstesc același Dumnezeu, sau toate îl duc pe om la Dumnezeu, sau că toate sunt lăsate de același Dumnezeu.

*** Ce nu este ecumenismul?**

Contrar înțelegerii greșite pe care o au unii ortodocși despre ecumenism, erezia aceasta nu presupune obligatoriu împărtășirea din același potir și comuniunea deplină, oficială cu ereticii. Ar fi și absurd să se vorbească despre împreună împărtășirea cu iudeii sau musulmanii sau alți păgâni, iar însăși ideea de comuniune euharistică cu majoritatea protestanților este greu de închipuit, din moment ce ei nu recunosc nici un fel de taine.

Mai corect ar fi să spunem că acesta este efectul, nu cauza, adică una din formele de manifestare a ereziei ecumeniste, nu erezia însăși, care în sine este o învățătură, o schimbare a dogmelor ecleziologice.

Devine cineva ecumenist abia în momentul în care se împărtășește cu careva eretici sau deja atunci când afirmă că ereticii nu sunt eretici, sau că aceștia fac parte din Biserică, sau că aceștia au taine adevărate? Devine cineva ecumenist atunci când semnează un document de unire a religiilor sau deja atunci când afirmă că toate religiile sunt de la Dumnezeu și cinstesc același Dumnezeu?...

II. Ecumenismul în Bisericile Ortodoxe: istorie, documente, fapte, mărturii

Am arătat în ce constă eclesiologia ecumeniștilor așa ziși ortodocși, cauzele duhovnicești pentru care ei s-au inclus în mișcarea ecumenistă și au răspândit această erezie în lumea ortodoxă. În continuare vom vedea că, din păcate, concepțiile expuse mai sus nu sunt nici particulare, izolate, nici ținute și mărturisite într-ascuns și nici noi nu sunt, ci sunt împărtășite și propovăduite în chip deschis de către teologi, preoți, episcopi, Patriarhi... Și așa cum gândul este sămânță și fapta este rodul ei, teologia ecumenistă a rodit și continuă să rodească și o mulțime de fapte grăitoare, ce învederează credința celor care le săvârșesc. La acestea se cuvine să luăm aminte, căci *proorocii mincinoși după roadele lor îi veți cunoaște* (Mt. 7:15-16).

1. Ecumenismul până în 1948

Se înțelege că acceptării și răspândirii unei astfel de erezii, cum este ecumenismul, i-a fost premergătoare o perioadă de slăbire a credinței, când creștinii au început a *iubi întunericul mai mult decât Lumina, căci faptele lor erau rele* (Ioan 3:19). În 1864, deja despre starea din acea perioadă, Sf. Ignatie Briancianinov scria: *„Lepădarea de credință a început de la un timp să se săvârșească foarte repede, liber și deschis. Urmărilor trebuie să fie cele mai triste”*³⁸.

Pentru prima dată o inițiativă de unire a creștinilor a fost făcută în enciclica Patriarhiei Ecumenice din 1902 adresată tuturor bisericilor ortodoxe, în care se spune că *„trebuie să acordăm o atenție deosebită posibilității de a pregăti drumul care duce spre acest scop [unirea tuturor creștinilor – n.n.] și de a găsi puncte de întâlnire și interacțiune, sau chiar să închidem ochii în fața unor neregularități până la îndeplinirea acestei sarcini”*³⁸, adăugându-se în continuare că *„nu mai puțină atenție merită, după părerea noastră, problema calendarului comun [...] Luăm în*

---

³⁸ Sf. Ignatie Briancianinov – Scrisori alese, scr. 289

*considerație schimbarea Paștelui nostru eclezial după înțelegerile comune necesare*³⁹.

Acesta a fost primul document oficial care a abordat subiectul implicării bisericilor ortodoxe în mișcarea ecumenistă. Totuși, trebuie să menționăm că această enciclică a avut caracter consultativ și nu decizional, cerându-se în acest fel părerile celorlalte biserici locale cu privire la acest subiect. Cu toate acestea, însăși disponibilitatea de a *închide ochii* și de a lua în considerație schimbarea calendarului și a datei Paștelui ortodox arată că pornirile ecumeniste, chiar de la începutul lor, deloc n-au avut caracterul de mărturisire a Ortodoxiei în fața neortodoxilor, așa cum se pretinde.

După răspunsurile bisericilor ortodoxe locale la această enciclică, Patriarhia Ecumenică a venit cu o poziție ceva mai strictă, expusă în enciclica Patriarhală din 1904, unde îndeamnă la ajutorarea vechilor catolici și a anglicanilor *„în lupta cea bună, care i-ar putea face să caute o cale care duce direct spre Biserica Ortodoxă”*, despre schimbarea pascaliei spune că *„nu este corect să se facă inovații în această chestiune”*, iar după ce afirmă inexactitatea astronomică a calendarului iulian, totuși numește schimbarea lui *„absurdă și lipsită de sens, căci din punct de vedere bisericesc, noi nu suntem deloc obligați să schimbăm calendarul”*⁴⁰. Această retragere din direcția ecumenistă a fost datorată reacțiilor negative pe care le-au avut bisericile ortodoxe față de enciclica din 1902.

Cu toate acestea, lucrarea ecumenismului a avut o continuare. Următorul pas important către acesta a fost făcut tot de Patriarhia Ecumenică prin enciclica Patriarhală din 1920, aceasta fiind adresată deja nu doar bisericilor ortodoxe, ci *„Către Bisericile lui Hristos de pretutindeni”*. Textul enciclicii spune că *„deosebirile doctrinare existente între diferite biserici creștine nu exclud apropierea și comunicarea între ele. După părerea noastră, o asemenea apropiere este foarte dorită și necesară. Ea ar fi folositoare în multe feluri pentru interesele reale ale fiecărei biserici în parte și ale întregului Trup creștin”*. Tot în această enciclică se spune că bisericile *„nu trebuie să se mai considere ca fiind străine între ele, ci ca înrudite și parte a aceleiași case a lui Hristos”*, și că

---

³⁹ Enciclica Patriarhiei Ecumenice din 1902, traducere de pe ecupatria.org

⁴⁰ Enciclica Patriarhiei Ecumenice din 1904, traducere de pe ecupatria.org

„o asemenea legătură sinceră și strânsă între biserici va fi mai utilă și folositoare pentru întregul trup al Bisericii”⁴¹.

Enciclica din 1920 a reprezentat o afirmare clară a aspirațiilor ecumeniste ale Patriarhiei Ecumenice, căci vorbește deja despre diferitele biserici ca *Trup creștin, trup al Bisericii*. Spre deosebire de enciclica din 1902, aceasta nu mai avea un caracter consultativ față de alte Biserici Ortodoxe locale, ci era deja o adresare către heterodocși din numele Bisericii Ortodoxe.

În continuare, în același document se reafirmă scopul înnoirii calendarului bisericesc: „O asemenea prietenie și dispoziție binevoitoare unii față de alții poate fi arătată și demonstrată prin: a) *Acceptarea unui calendar comun, pentru ca toate bisericile să sărbătorească marile sărbători creștine în același timp*”. Astfel, enciclica din 1920 a avut și urmări practice, căci a pus bazele schimbării calendarului bisericesc, care s-a și înfăptuit în 1924 în Patriarhia Ecumenică, Bisericile Greacă, Română, Poloneză și Biserica Ciprului, în anii următori înnoirea fiind acceptată și de alte Biserici Ortodoxe locale. Iar în 1926 și 1929 Biserica Ortodoxă Română a prăznuit chiar și Învierea Domnului pe stil nou, iar Biserica Finlandei o prăznuiește astfel până în ziua de azi!

Nu vom aborda aspectele canonice sau astronomice legate de schimbarea calendarului, deoarece însăși motivația acestei înnoiri nu a fost nici de ordin canonic, nici de ordin astronomic, ci a avut la bază afirmarea ecumenismului în bisericile ortodoxe, precum se și mărturisește în enciclicile despre care am pomenit. Socotim că această motivație – sărbătorirea împreună cu ereticii a marilor noastre sărbători – este în sine îndestulătoare pentru respingerea de către creștini a înnoirii calendarului bisericesc, nemaivorbind despre încălcările canonice care rezultă din asta, nemaivorbind despre relativizarea Sfintei Tradiții pe această cale, nemaivorbind de mulțimea de anatematizări asupra noului calendar etc.

Enciclica Patriarhală din 1920 a reprezentat și un punct de pornire pentru implicare nemijlocită în mișcarea ecumenistă. Astfel, delegații ortodoxe au luat parte la:

- *Conferința creștină despre viață și activitate* – Stockholm, 1925;

---

⁴¹ Enciclica Patriarhiei Ecumenice din 1920, traducere de pe ecupatria.org

Mărturisire ortodoxă în fața eresului ecumenist

- cele două *Conferințe despre credință și ordine bisericască* – Lausanne, 1927, și Edinburgh, 1937;
- *Conferința mondială despre biserică, comunitate și stat* – Oxford, 1937.
- *Conferința liderilor bisericești* – Utrecht, 1938

Din delegațiile ortodoxe prezente la aceste adunări făceau parte atât teologi, cât și episcopi și chiar Patriarhi (ai Alexandriei, Antiohiei)⁴². Cu toate că tematicile acestora pot părea superficiale, totuși conferințele au avut un rol important în propășirea ecumenismului din punct de vedere duhovnicesc. Unul din participanții conferinței de la Lausanne, Nikolai Arseniev, mărturisea că a simțit acolo „o apropiere mistică în rugăciunea unii pentru alții, trecerea rugăciunii în viață, unde cu toții ne simțim frați”⁴³, iar în declarația delegației ortodoxe la conferința de la Edinburgh se afirmă chiar una din ereziile ecumeniste: „În ciuda tuturor diferențelor dintre noi, Învățătorul și Domnul nostru comun este unul – Iisus Hristos, Care ne va aduce la o conclucrare tot mai strânsă în făurirea Trupului lui Hristos”⁴⁴.

Vedem din toate acestea că, încă de la începuturile sale, implicarea bisericilor ortodoxe în mișcarea ecumenistă nu se făcea în duhul mărturiei celei adevărate în fața neortodocșilor, nu pentru binevestirea credinței adevărate celor care nu au parte de ea, nu pentru a aduce în turma Bisericii lui Hristos oile cele rătăcite. Dimpotrivă, chiar primii pași făcuți în această direcție au fost plini de cedări, de pierderea reperelor ecleziologice și de mărturisirea unor învățături cu totul străine de Biserică.

La conferința din Utrecht, 1938, s-a luat decizia de a unifica toate conferințele ecumeniste pomenite mai sus prin elaborarea unei constituții comune și întemeierea unei singure instituții, Consiliul mondial al bisericilor (CMB), care urma să devină epicentrul mișcării ecumeniste.

2. Instituțiile ecumeniste și relațiile cu catolicismul

Mișcarea ecumenistă și-a continuat dezvoltarea după o întrerupere cauzată de cel de-al doilea război mondial. În toamna lui 1948, la

---

⁴² Mitr. Kiril (Gundeaev) – *op. cit.*, pag.29

⁴³ N. Arseniev – Лозаннская конференция (rom. Conferința de la Lausanne), revista „Put” („Путь»), nr.10, aprilie 1928, *apud* Mitr. Kiril (Gundeaev) – *op. cit.*

⁴⁴ Mitr. Kiril (Gundeaev) – *op. cit.*, pag.180

Amsterdam, urma să aibă loc prima adunare generală a Consiliului mondial al bisericilor, în organizarea căreia un rol important l-a avut noul Patriarh ecumenic, Atenagoras (1948-1972), care avea să devină și unul dintre cei mai înverșunați ecumeniști ai sec.XX. Rolul acestei organizații a fost bine definit într-o epistolă a Patriarhiei Ecumenice: „*Consiliul Mondial al Bisericilor este o expresie concretă și o formă organizată a mișcării ecumeniste*”⁴⁵.

La adunarea generală de la Amsterdam au fost invitate toate bisericile ortodoxe locale. În luna iulie a aceluiași an, la Moscova, a avut loc o conferință pan-ortodoxă, la care s-a pus în discuție și participarea bisericilor ortodoxe la această adunare.

În rapoartele privitoare la CMB prezentate acolo s-a subliniat influența politică în această organizație (vorbim despre începutul războiului rece) și chiar s-a menționat că există dovezi ale implicării masoneriei în mișcarea ecumenistă⁴⁶, motive pentru care s-a decis ca bisericile ortodoxe să nu participe la adunarea generală a CMB. Patriarhul Kiril (Gundeaev), în cartea despre care am pomenit, afirmă că această decizie s-a luat sub presiunile factorului politic sovietic și că de fapt deschiderea bisericilor spre ecumenism rămânea vie și reală⁴⁷.

În ciuda deciziilor luate la conferința de la Moscova, Patriarhia Constantinopolului, Alexandriei, Antiohiei, Ierusalimului și Biserica Greacă au participat la adunarea generală de la Amsterdam. Unul din obiectivele acesteia a fost elaborarea constituției CMB⁴⁸, în care se afirma: „*Principalul scop al comunității bisericilor în Consiliul mondial al bisericilor este chemarea reciprocă spre unitate vizibilă într-o singură credință și o singură comuniune euharistică*”; iar ca să înțelegem că aici nu este vorba despre înțelegerea în felul ortodox al acestei unități în credință, vedem în continuare că „*În căutarea unității în credință și viață, mărturie și slujire, prin Consiliu bisericile: vor promova căutarea prin rugăciune a iertării și reconcilierii în spiritul responsabilității reciproce; vor facilita mărturia comună în orice loc și în tot locul și se vor sprijini reciproc în*

---

⁴⁵ Epistola Patriarhiei Ecumenice cu ocazia celei de-a 25 aniversare a CMB, 1973, I.2

⁴⁶ Raportul Exarhului Bulgariei, Mitr. Ștefan – Mișcarea ecumenistă și Biserica Ortodoxă, 2.2

⁴⁷ Mitr. Kiril (Gundeaev) – *op. cit.*, pag.37-38

⁴⁸ Toate documentele oficiale ale CMB au fost traduse de pe oikoumene.org

*munca misiunii și evanghelizării*⁴⁹. Cu alte cuvinte, ortodocșii care sunt membri ai CMB trebuie să caute iertare și reconciliere cu protestanții, spre exemplu, și să-i sprijine în misiunea și evanghelizarea pe care le fac.

Dar constituția CMB era abia începutul. Următorul document cu caracter doctrinar a fost elaborat doi ani mai târziu, în 1950, sub denumirea „Biserica, Bisericile și Consiliul Mondial al Bisericilor”, cunoscut mai mult ca Declarația de la Toronto. Acesta are o importanță deosebită, deoarece a fost aprobat de către bisericile ortodoxe care au aderat mai târziu la CMB și rămâne valabil până în ziua de astăzi.

După ce în primele punctele ale declarației se afirmă că CMB nu reprezintă o structură supra-ecclesială, urmează unele precizări doctrinare ale acestei organizații. Astfel, în punctul IV.1 al declarației se spune: *„Domnul Bisericii este Dumnezeu între noi, Care continuă să-și adune copiii și să-și zidească Biserica”*, iar în IV.2 se menționează că deoarece bisericile *„se confruntă cu discrepanța dintre adevărul că există și poate exista doar o singură Biserică a lui Hristos și faptul că există multe biserici care pretind a fi biserici a lui Hristos, dar nu trăiesc în unitate una cu alta, ele simt o sfântă nemulțumire [holy dissatisfaction – n.tr.] față de această situație”*. Oare ce fel de biserică se zidește prin mișcarea ecumenistă? Și cum pot creștinii dreptslăvitori să fie nemulțumiți pentru că nu trăiesc în unitate cu ereticii și erezia lor? Dimpotrivă, noi mulțumim Domnului pentru că ne aflăm în sânul Sfintei Sale Biserici și nădăjduim că ereticii, luminându-și sufletele, vor primi credința cea mântuitoare și vor păși pragul Bisericii lui Hristos.

În continuare documentul întărește tezele ereziei ecumeniste: *„Bisericile membre recunosc că apartenența la Biserica lui Hristos este mai cuprinzătoare decât apartenența la propriul lor trup bisericesc [...] Toate bisericile creștine, inclusiv Biserica Romei, consideră că nu există o identitate completă între apartenența la biserică lor și apartenența la Biserica Universală. Ele recunosc că există membri ai bisericii în afara zidurilor ei [extra muros], că aceștia aparțin Bisericii în mod egal [aliquo modo], sau chiar că există biserică în afara bisericii [ecclesia extra*

---

⁴⁹ Constituția CMB, pct.III

ecclesiam]”⁵⁰. Ce ortodox poate fi de acord cu asemenea învățături? La aceste cumplite erezii Biserica Sobornicească răspunde prin cuvintele Sfinților Săi: „*Cel ce se află în afara Bisericii s-ar putea mântui numai dacă s-ar fi salvat cineva în afara arcei lui Noe*”⁵¹; „*Nu există mântuire în afara Mântuitorului, iar Hristos Mântuitorul nu este în afara Trupului Său dumnezeiesc-omenesc – Biserica. De aceea în afara Bisericii nu există nici mântuire*”⁵².

În încheiere, în punctul IV.8 declarația de la Toronto afirmă că „*Bisericile membre intră în relații spirituale prin care caută să învețe unele de altele și să se ajute reciproc pentru a putea fi zidit Trupul lui Hristos*”. Noi, ca fii ai Bisericii Ortodoxe, credem cu tărie că Ea este Trupul lui Hristos, deci de ce fel de relații spirituale, ajutor sau, cu atât mai mult, învățături din partea ereticilor trebuiesc pentru zidirea Ei? „*Patriarhia Ecumenică urează Consiliului mondial al bisericilor să aibă și în continuare o activitate îndelungată și binecuvântată în mărturisirea sa autentică și adevărată*”⁵³ – aceasta e mărturisirea autentică și adevărată?

Și ca să nu se îndoiască cineva că toate bisericile care sunt membre a CMB susțin aceste viziuni, tot acolo se subliniază că „*Nici una din aceste ipoteze pozitive, implicite pentru existența Consiliului Mondial, nu intră în contradicție cu învățătura bisericilor membre*”, adică nu intră în contradicție nici cu învățătura bisericilor ortodoxe care fac parte din această organizație. Mai mult decât atât, Patriarhul Kiril afirmă că „*în principal, declarația [de la Toronto – n.n.] a fost elaborată și redactată de participanții ortodocși ai ședinței Comitetului Central al CMB. Printre aceștia fiind așa teologi și activiști ecumeniști notabili precum prot. G. Florovsky, mitr. Thyateirei Gherman (Patriarhatul Constantinopolului), prof. G. Alivizatos (Biserica Greciei) ș.a. Declarația „Biserica, Bisericile și Consiliul Mondial al Bisericilor” a fost primită de toate bisericile membre a CMB ca un document fundamental pentru mișcarea ecumenistă*”⁵⁴. Această poziție a fost reafirmată în raportul consultației

---

⁵⁰ Declarația de la Toronto, IV.3

⁵¹ Sf. Ciprian al Cartaginei – Despre unitatea Bisericii

⁵² Sf. Iustin Popovici – Dogmatica Bisericii Ortodoxe, vol.4, 1:2

⁵³ Epistola Patriarhiei Ecumenice cu ocazia celei de-a 25 aniversare a CMB, 1973, III.24

⁵⁴ Mitr. Kiril (Gundeaev) – *op. cit.*, pag.39

Mărturisire ortodoxă în fața eresului ecumenist

„interortodoxe” a bisericilor ortodoxe și vechi orientale membre a CMB, în 1991: „Pentru noi, declarația de la Toronto rămâne un criteriu semnificativ pentru implicarea și participarea noastră în CMB”⁵⁵.

Așadar, acest document eretic a fost aprobat de bisericile ortodoxe care au aderat la CMB, și nu doar atât, el a fost elaborat chiar prin implicarea directă a Patriarhiei Ecumenice și a Bisericii Grecești, după care a fost confirmat drept document fundamental pentru participarea ortodocșilor în mișcarea ecumenistă.

După schimbarea conjuncturii politice în lumea comunistă, către sfârșitul anilor '50 a început redeschiderea spre ecumenism a bisericilor ortodoxe oficiale din Europa de răsărit.

Întâi de toate, acestea au participat la organizarea primei adunări generale a Conferinței Bisericilor Europene (CBE), o nouă instituție ecumenistă, la Nyborg, în 1959. De remarcat este că începând cu anul 1964 printre președinții CBE se număra viitorul Patriarh al Moscovei, Alexie al II-lea, iar în 1987 el a fost ales în fruntea acestei organizații.

Pe parcursul existenței sale, CBE a adoptat mai multe constituții⁵⁶, în cea mai recentă dintre ele, cea din 2013, în preambul se afirmă: „Bisericile cinstesc și prețuiesc contribuția tuturor, recunoscând că diversitatea lor este un dar care îmbogățește”, iar în punctul 2.1 se spune că „viziunea Conferinței este de a promova o comunitate de biserici care-și împărtășesc viața spirituală, caută reconciliere, își întăresc mărturia comună și servesc și contribuie la unitatea Bisericii”. Oare ce mărturie comună o întăresc bisericile ortodoxe cu cele protestante? Și cu ce se îmbogățește Ortodoxia de la diversitatea ereziilor?

Foarte important este să înțelegem că la aceste adunări ecumeniste nu participă persoane individuale, ci delegați oficiali ai bisericilor locale, pe care le reprezintă în totalitate. Acest lucru este afirmat în același raport de la Chambesy, din 1991: „Bisericile Ortodoxe participă în viața și activitatea CMB doar prin înțelegerea CMB drept „Consiliu al Bisericilor” (koinonie / comunitate / consiliu), și nu drept consiliu al unor

---

⁵⁵ Raportul „Bisericile ortodoxe și Consiliul Mondial al Bisericilor”, Chambesy, 1991, I.12

⁵⁶ Toate documentele oficiale ale CBE au fost traduse de pe ceceurope.org

*persoane, grupuri, mișcări sau organizații religioase individuale*⁵⁷. Asta înseamnă că tot ce se întâmplă acolo, începând cu rugăciuni comune cu ereticii și terminând cu documente oficiale aprobate, se răsfrânge nu doar asupra celor care participă nemijlocit la aceste adunări, cum își închipuie unii credincioși, ci asupra întregii biserici pe care aceștia o reprezintă.

Un alt pas important în implicarea în ecumenism a avut loc în 1961, când la cea de-a treia adunare generală de la New Delhi la Consiliul mondial al bisericilor au aderat bisericile ortodoxe din răsăritul Europei (cu excepția Bisericii Sârbe, care a aderat în 1965). Din acea perioadă și până astăzi bisericile ortodoxe oficiale participă activ în mișcarea ecumenistă, atât prin intermediul organizațiilor ecumeniste pomenite, cât și prin acțiuni separate, dialoguri bilaterale ș.a.

Menționăm că biserica catolică oficial nu este membru nici al CMB și nici al CBE. Cu toate acestea, este și ea implicată activ în mișcarea ecumenistă, în special ca urmare a deciziilor luate la conciliul Vatican II. Dar dincolo de hotărârile privitoare la ecumenism, la această adunare s-a decis ridicarea reicprocă a anatemei asupra Bisericii Ortodoxe din 1054. Inițiativa a fost bine primită la Constantinopol, astfel încât în decembrie 1965, în ultimele zile ale conciliului, Patriarhul de tristă pomenire Atenagoras a semnat declarația comună catolico-ortodoxă prin care s-au ridicat anatemele. După semnarea acestei declarații, mai multe mănăstiri din Sfântul Munte Athos au încetat pomenirea Patriarhului.

În textul documentului se spune: *„Papa și Patriarhul sunt convinși că, acționând în acest fel, ei răspund chemării harului sfânt care astăzi conduce Biserica Romano-Catolică și Biserica Ortodoxă, precum și toți Creștinii, de a-și depăși diferențele pentru a fi din nou una”*⁵⁸, și în continuare: *„Ei de asemenea regretă și șterg din memorie și din sânul Bisericii sentințele de excomunicare”*⁵⁹.

Trebuie să luăm aminte la cuvintele Sf. Ignatie Briancianinov: *„Dacă Biserica anatemizează o oarecare învățătură, înseamnă că acea învățătură conține în sine hulă asupra Sfântului Duh și trebuie respinsă și înlăturată,*

---

⁵⁷ Raportul „Bisericile ortodoxe și Consiliul Mondial al Bisericilor”, Chambesy, 1991, I.4

⁵⁸ Declarația comună catolico-ortodoxă din 07.12.1965, cap. I

⁵⁹ *Ibidem*, cap. 4.b

*precum veninul se înlătură din mâncare*⁶⁰, adică anatema se pronunță asupra unei învățături greșite, iar o învățatură greșită este întotdeauna greșită, precum și învățatura curată este întotdeauna curată. Respectiv omul este sub anatema atâta timp cât susține învățatura eretică și iese de sub ea atunci când se leapădă de aceasta și îmbrățișează credința cea mântuitoare. Oare nu recunosc cei care au ridicat aceste anateme că învățatura catolică este și ea dreaptă și mântuitoare? Dar asta ar însemna că Ortodoxia nu este!

Iar că nu este cu putință să fie ridicată o anatema ne lămurește Sf. Teofan Zăvorâtul: *„Fie se pronunță, fie nu se pronunță asupra învățaturii și numelui tău anatema, tu deja ești căzut sub ea atunci când cugeți cele potrivnice Bisericii și stăruiești în această cugetare*⁶¹.

Și ca să înțelegem că acest document nu a fost o simplă formalitate, să luăm aminte la cele spuse de Patriarhul Atenagoras în fața episcopilor catolici doi ani mai târziu: *„Noi și voi, episcopii Sfintei Biserici Romano-catolice și episcopii Sfintei Biserici Ortodoxe, suntem purtători ai Sfântului Duh [...] Să ne iubim unii pe alții, ca într-un duh să mărturisim credința noastră comună*⁶². Credință comună cu cei a căror învățatură Părinții Bisericii o osândesc ca erezie? Limpede o spune Sf. Marcu al Efesului: *„Dacă latinii [catolicii – n.n.] în nimic nu s-ar fi depărtat de la dreapta credință, noi n-am fi avut motiv să ne despărțim de ei, dacă însă ei cu desăvârșire s-au depărtat de ea, anume în mărturisirea despre Sfântul Duh prin cea mai periculoasă și hulitoare inovație, atunci s-au făcuteretici și noi i-am despărțit de noi ca pe nișteeretici*⁶³. O altă mărturie a acestor fărădelegi se găsește în mesajul Patriarhului Atenagoras de Nașterea Domnului din 1968, acesta a declarat că l-a adăugat în diptice pe papa Romei⁶⁴, recunoscându-l practic în acest fel ca episcop ortodox. Să luăm aminte la gravitatea acestui fapt din cuvintele Sf. Marcu al Efesului: *„Se învinovățește acela care îl pomenește ca arhiereu ortodox pe acest papa și pe cei ce-l vor urma în eres, și latino-cugetătorul trebuie privit ca un trădător al credinței. Prin urmare, fugiți de acești lupi, fraților, ca și de*

---

⁶⁰ Sf. Ignatie Briancianinov – Predica ascetică, 15

⁶¹ Sf. Teofan Zăvorâtul – Manuscrise din chilie, Cuvânt la Duminica Ortodoxiei

⁶² Patr. Atenagoras în fața cardinalilor și membrilor sinodului episcopilor, 26.10.1967

⁶³ Sf. Marcu al Efesului – Epistolă către toți creștinii ortodocși din uscat și din insule

⁶⁴ Din Scrisoarea deschisă a Mitropolitului Filaret (Voznesensky) către Arhiepiscopul Iacov

*împărtășirea cu ei, pentru că unii ca aceștia sunt apostoli mincinoși, lucrători vicleni*⁶⁵. Nu am găsit vreo declarație oficială a Patriarhiei Ecumenice în care să se spună că numele papei Romei ar fi fost șters din dipticele Patriarhale, în schimb cunoaștem că în 1995 acesta încă era înscris în diptice⁶⁶, iar în 2006, în timpul unui tedeum în Catedrala Patriarhală din Constantinopol papa Romei a fost pomenit la ectenie ca episcop ortodox.

Desigur că afirmația făcută de patr. Atenagoras cu privire la lucrarea Sfântului Duh în biserica catolică nu reprezenta doar părerea sa personală. La ședința sinodului Patriarhiei Moscovei din 04.04.1967 s-a luat hotărârea de a recunoaște căsătoriile catolico-ortodoxe săvârșite de un preot catolic, dacă aceasta a fost binecuvântată de un episcop ortodox, iar la ședința din 16.12.1969 preoții au primit permisiunea de a chivernisi toate Sfintele Taine catolicilor, inclusiv împărtășania, în locurile unde nu sunt biserici catolice, fără primirea acestora în Biserica Ortodoxă (hotărârea a fost oprită în 1986). În explicația acestei decizii, un alt ecumenist consacrat al sec. XX, mitr. Leningradului Nicodim (Rotov), a scris: *„Bisericile Ortodoxă și Romano-catolică au aceeași învățătură despre Sfintele Taine și își recunosc reciproc valabilitatea Tainelor săvârșite*⁶⁷. Un symbolism deosebit are faptul că mitr. Nicodim a murit în brațele papei Ioan Paul I (conform mărturiei acestuia), în septembrie 1978, la o lună după ce a slujit o panihidă pentru papa Paul VI. Actualul Patriarh al Moscovei, Kiril, dar și alți arhieri din Patriarhia Moscovei sunt ucenici ai mitr. Nicodim. În 1975, la adunarea generală din Nairobi, acesta a fost ales în prezidiul CMB, tot atunci a fost făcută declarația pomenită mai sus: *„Ortodoxii nu se așteaptă ca alți creștini să se convertească la Ortodoxie în realitatea istorică și culturală a trecutului și prezentului Ei și să devină membri ai Bisericii Ortodoxe*⁶⁸, iar în raportul *„Contribuția ortodoxă în Nairobi”* s-a subliniat că *„fiecare biserică își aduce contribuția la îmbogățirea tuturor*⁶⁹.

---

⁶⁵ Viața Sf. Marcu al Efesului

⁶⁶ „Phone Orthodoxon”, Vol. VI, No. 2 [1995], p. 18

⁶⁷ Explicația mitr. Nicodim despre permisiunea apropierei staroverilor (lipovenilor) și catolicilor de Sfintele Taine, Jurnalul Patriarhiei Moscovei, 1970, nr. 5, pag. 25

⁶⁸ Declarația delegaților ortodocși la Adunarea generală a CMB, Nairobi, 1975

⁶⁹ Consultation on „The Church’s struggle for justice and unity” (rom. Consultația „Lupta Bisericii pentru dreptate și unitate”, Creta, 1975

În ianuarie 1970, la ședința comitetului central al CMB, mitropolitul Gheorghe (Khodre), reprezentant al Patriarhiei Antiohiei, a propus lărgirea hotarelor dialogului ecumenist, îndemnând la „*cunoașterea vieții spirituale autentice a celor nebotezați*”⁶⁹ și la îmbogățirea propriei experiențe cu „*comorile comunității religioase universale*”⁷⁰. În aceeași ordine de idei, în 1972 a avut loc un dialog teologic oficial între reprezentanții iudaismului și Arhidioceza Greacă a celor două Americi, după care cei din urmă au căzut de acord cu „*revizuirea textelor lor liturgice referitoare la iudei și iudaism, atunci când ele sunt negative sau ostile*”⁷¹, ceea ce s-a și întâmplat, bunăoară, în Biserica Ortodoxă Română, răstălmăcindu-se Prohodul Domnului și alte slujbe bisericești în care se face referire la evrei.

În această perioadă deja se practica deschis împreună-rugăciunea cu ereticii, fapt categoric interzis de Sfintele Canoane. Astfel, în ianuarie 1969 în New-York a avut loc o slujbă ecumenistă cu ocazia împlinirii a 20 de ani de la înscăunarea Patriarhului Atenagoras, care a fost condusă de arhiepiscopul Iacov (Koukouzis) și în care s-au implicat catolici, monofiziți și protestanți⁷². O altă slujbă ecumenistă a avut loc într-o biserică din Moscova, în 1970, cu participarea reprezentanților monofiziților, catolicilor, metodiștilor, baptiștilor și ale altor confesiuni⁷³, iar în raportul sinodal al Patriarhiei Moscovei despre adunarea din Nairobi se pomenește despre „*desele slujbe și rugăciuni comune*”, în timpul căroră, ce-i drept, cu indignare se spune că „*se crea artificial o atmosferă de exaltare, pe care unii tindeau să o considere ca acțiune a Sfântului Duh*”, subliniindu-se în continuare: „*Noi salutăm diversitatea formelor de rugăciune existente în diferite tradiții creștine, dar suntem împotriva impunerii unor forme experimentale*”⁷⁴. Despre practica rugăciunii împreună cu ereticii se spune și în „Mărturisirea din Thyateira”, scrisă de mitropolitul Thyateirei și Marii Britanii, Atenagoras (Kokkinakis): „*Acum creștinii merg la biserici și se*

---

⁷⁰ Cuv. Serafim Rose – Ortodoxia și religia viitorului, cap. I, referință la „Christian Century” din 10.02.1971

⁷¹ *Ibidem*, referință la Religious News Service

⁷² Din Scrisoarea deschisă a Sf. Filaret (Voznesensky) către Arhiepiscopul Iacov

⁷³ Jurnalul Patriarhiei Moscovei, 1970, nr. 3, pag. 6

⁷⁴ Raportul sinodal al Patriarhiei Moscovei despre a V-a Adunare Generală a CMB și rezultatele sale, 03.03.1976, III.1

roagă împreună cu creștinii de diferite tradiții, cu care înainte le era interzis să comunice din cauza că erau numiți eretici”⁷⁵.

În aceeași carte citim și alte mărturii ale ereziei ecumeniste: „*Duhul Sfânt lucrează atât în Biserică, cât și în afara Bisericii. De aceea marginile sale sunt întotdeauna largite și nicăieri ea nu are hotare. Biserica are ușă, dar n-are pereți*”⁷⁶, la care Sf. Ier. Filaret (Voznesensky) se întreabă: „*Dar dacă Duhul lui Dumnezeu lucrează la fel și în Biserică, și în afara Ei, pentru ce trebuia să vină Mântuitorul pe pământ ca s-o întemeieze?*”⁷⁷. În continuare în această lucrare se mărturisește că: „*atunci când în apropiere nu sunt biserici romano-catolice, romano-catolicilor li se permite să primească Sfânta Împărtășanie în Bisericile Ortodoxe*”⁷⁸, adăugându-se: „*Datorită relațiilor prietenoase, a devenit ceva obișnuit ca ortodocșii să slujească la înmormântările anglicanilor și să le dea Sfânta Euharistie în locurile unde nu sunt clerici anglicani. Situația e reciprocă și pentru creștinii ortodocși atunci când nu sunt clerici ortodocși în apropiere. Aceasta se practică atât oficial, cât și neoficial, și este o practică necesară în multe localități, exprimând ospitalitatea sacramentală creștină*”⁷⁹.

Am acordat o atenție deosebită acestei mărturisiri nu doar pentru că a fost scrisă de un mitropolit ortodox, ci mai ales din cauza următoarei declarații: „*În conformitate cu hotărârea Sinodului, noi [Patriarhia Ecumenică – n.n.] binecuvântăm publicarea acestei lucrări excelente*”⁸⁰, în același document afirmându-se că lucrarea „*o considerăm utilă chiar și pentru catehizatorii noștri și pentru folosul neortodocșilor care vor să cunoască informații generale despre Biserica noastră Ortodoxă*”.

La sfârșitul lui 1975, Patriarhul Ecumenic Dimitrie (1972-1991) se adresa papei Romei cu ocazia aniversării a 10 ani de la ridicarea anatemei: „*Sfânta Biserică a lui Hristos a Constantinopolului îmbrățișează Episcopul Romei și Sfânta Biserică a Romei [...] Împărtășind*

---

⁷⁵ Mitr. Atenagoras (Kokkinakis) – The Thyateira Confession (rom. Mărturisirea din Thyateira), pag. 12

⁷⁶ *Ibidem*, pag. 77

⁷⁷ Sf. Ier. Filaret – Adresare către întâistătătorii Sfințelor lui Dumnezeu Biserici despre „Mărturisirea din Thyateira”

⁷⁸ Mitr. Atenagoras – *op. cit.*, pag. 69

⁷⁹ Mitr. Atenagoras – *op. cit.*, pag. 70

⁸⁰ Patriarhul Ecumenic Dimitrie, Protocolul nr. 6 din 10.01.1975

asemenea sentimente fraterne și declarații ziditoare cu Sfinția Ta, primul în treaptă și în cinstire în Trupul universal al Domnului, noi te salutăm cu o sfântă sărutare”⁸¹, iarăși afirmând astfel că papa, cu tot cu biserica lui căzută în erezie, ar face parte din Biserica lui Hristos.

O astfel de stricare a învățaturii ecleziologice a Bisericii de către ecumeniști la nivel oficial a fost vădită și în Consultația teologilor ortodocși din 1977: „*Dacă ortodocșii vor fi devotați propriei ecleziologii, ei vor trebui să renunțe la identificarea Bisericii cu o oarecare învățătură de credință. Biserica ce se identifică în final cu propriile „învățături” devine un organ confesional, dar nu Biserica*”⁸².

La sfârșitul lui 1979, a venit în vizită oficială la Constantinopol papa Ioan Paul II. Patriarhul Dimitrie și papa s-au rugat împreună și au asistat reciproc la săvârșirea mesei și a liturghiei, iar la sfârșitul vizitei au făcut o declarație comună, în care au reafirmat dorința de a ajunge la comuniune deplină și ca „*pașii făcuți spre unire să ne ofere noi posibilități pentru dialog și conlucrare cu credincioșii altor religii*”⁸³. De asemenea, cei doi au convenit asupra creării unei comisii de dialog teologic, întrunirile căreia au început în anul următor.

Deschiderea ecumenismului așa-zis ortodox spre păgânism la cel mai înalt nivel a fost continuat de viitorul Patriarh al Alexandriei, Partenie III (1987-1996), care în 1982 declara pentru un post de radio german: „*Pentru mine Mahomed este apostol [...] El a fost omul lui Dumnezeu, care a lucrat pentru Împărăția lui Dumnezeu și a creat islamul*”⁸⁴. Și altă dată: „*Atunci când vorbesc împotriva islamului sau a budismului, eu nu sînt în înțelegere cu Dumnezeu*”⁸⁵, sau: „*Islamul vorbește în Coranul său despre Hristos și Preasfânta Fecioară, și noi trebuie să vorbim despre Mahomed cu îndrăzneală și curaj. Trebuie să ne deschidem ochii asupra istoriei lui, asupra propovăduirii sale despre unul Dumnezeu și asupra vieții ucenicilor*

---

⁸¹ „Episkepsis”, nr. 139, 13.01.1976, pag. 13–15

⁸² „Natura ecumenistă a mărturisirii ortodoxe” – Documentul final al Consultării teologilor ortodocși, Mănăstirea Noul Valaam, 1977

⁸³ CNEWA Canada. A papal agency for humanitarian and pastoral support

⁸⁴ Orthodoxos Typos, nr. 854, 06.10.1989, pag.1

⁸⁵ Agios Kyprianos, nr. 232, 1989, pag. 118

săi, care sunt ucenicii unului Dumnezeu”⁸⁶. Văzând starea duhovnicească a ierarhiei deja în vremea aceea, din păcate nu este de mirare că acest Patriarh nu a fost pedepsit în nici un fel, fiind în fruntea Patriarhiei Alexandriei până în ceasul morții sale.

Tot în 1982 a fost elaborat de către CMB, cu participarea membrilor ortodocși, documentul „Botez, Euharistie, Preoție” („*Baptism, Eucharist, Ministry*” – BEM), cunoscut și ca Declarația din Lima, care avea rolul de a stabili niște viziuni comune a tuturor bisericilor membre asupra acestor 3 taine. Iată, însă, în ce duh a fost elaborat acesta și ce idei au stat la baza lui.

În primul rând, documentul nu doar îndeamnă bisericile la recunoașterea reciprocă a *diferitelor practici* de botez, fără a face vreo legătură între botez și adevărata credință în Hristos, dar și afirmă că „*unul botezul nostru în Hristos este o chemare către biserici de a-și depăși despărțirile și a-și manifesta vizibil unitatea lor*”⁸⁷.

Este important să luăm aminte la faptul că primirea în Biserică a ereticilor prin mirungere sau chiar prin pocăință nu înseamnă deloc recunoașterea tainelor chivernisite în bisericile eretice din care aceștia se întorc. Botezul este taina care ne unește cu Biserica lui Hristos, iar botezul sau alte taine făcute deeretici, adică în afara Bisericii, nu sunt adevărate, ele devenind valabile doar în momentul întoarcerii acestora la credința cea adevărată. Acest subiect va fi tratat mai amănunțit în capitolul II.5.

Această răstălmăcire a tainei botezului este afirmată și de actualul Patriarh al Moscovei Kiril, care, referindu-se la catolici, anglicani și protestanți, spune: „*Oficial și canonic, ei sunt rătăciții în credință frați ai noștri în Hristos, frați după unitate în botez și după părțășia [soprichasnosti – n.tr.] lor la Trupul lui Hristos (adică Bisericii ca Trup al lui Hristos) ca urmare a botezului, valabilitatea căruia ca Taină noi le-o recunoaștem*”⁸⁸ – el mărturisind astfel propria erezie ecumenistă, cum că neortodocșii ar fi, de fapt, parte a Bisericii lui Hristos. Desigur că recunoașterea valabilității tainelor la eretici, începând cu botezul, este un

---

⁸⁶ Ierom. Klemes (Agiokyprianites) – The Contribution of the Orthodox Ecumenists to the Interfaith Venture and Their Responsibility for It (rom. Contribuția ecumeniștilor ortodocși la aventura ecumenistă și responsabilitatea lor pentru aceasta), 2000, pag. 42

⁸⁷ Baptism, Eucharist, Ministry, 1982, cap. 1, II.6

⁸⁸ Mitr. Kiril (Gundeaev) – *op. cit.*, pag. 18

pas esențial spre afirmarea ereziei ecumeniste. Aici este important să subliniem că direcția recunoașterii botezului ereticilor a avut nu doar consecințe în privința primirii acestora în Biserica Ortodoxă, ci a ajuns chiar la stricarea practicii botezului, care deja de multe ori nu se mai face conform învățaturii Bisericii, prin trei afundări, ci prin stropire sau turnare, cum se practică în biserica catolică și alte bisericii căzute în erezie.

În capitolul despre taina preoției, documentul BEM afirmă: *„Bisericile trebuie, deci, să evite să atribuie forma lor particulară de preoție direct voii și instituirii lui Iisus Hristos”*⁸⁹ – nu este aceasta o negare directă a Pogorârii Sfântului Duh, a succesiunii apostolice și a preoției în general? Iată ce se afirmă în acest document în continuare: *„Normele privind condițiile pentru preoție în una din biserici nu trebuie privite ca universal aplicabile și folosite ca bază pentru nerecunoașterea preoției în altele”*⁹⁰, norme despre care se subliniază în continuare: *„Unele biserici hirotonească atât bărbați, cât și femei, altele – doar bărbați. Diferențele în această privință crează obstacole în recunoașterea reciprocă a preoției. Dar aceste obstacole nu trebuie considerate drept piedici esențiale pentru eventualele eforturi către recunoaștere reciprocă”*⁹¹. Luând în considerație toate acestea, nu este de mirare că *„Bisericile trebuie să fie pregătite să-și înnoiască înțelegerea și practica preoției”*⁹².

Iată ce prevede documentul BEM și despre euharistie: *„Anamneza [amintirea – n.n.] despre Hristos este tocmai esența Cuvântului predicat, precum și a cinei euharistice”*⁹³ – dar esența Tainei Euharistiei este prezența vie și reală a lui Hristos, prin care ne facem părtași Dumnezeului celui Viu, și nu doar o *anamneză*, cum susțin protestanții și, mai nou, ecumeniștii ortodocși.

Patriarhul Kiril (Gundeaev) spune că acest document este rezultatul *„participării și mărturiei ortodoxe (!) în cadrul CMB”* și că *„nici un document ecumenist nu a avut succesul declarației din Lima”*⁹⁴, iar

---

⁸⁹ „Baptism, Eucharist, Ministry”, 1982, cap. 3, II.11

⁹⁰ *Ibidem*, cap. 3, V.49

⁹¹ *Ibidem*, cap. 3, VI.54

⁹² *Ibidem*, cap. 3, VI.54

⁹³ *Ibidem*, cap. 2, II.12

⁹⁴ Mitr. Kiril (Gundeaev) – *op. cit.*, pag. 44-45

protopresbiterul Giorgios Tsetsis afirma că „*Documentul despre botez, Euharistie și preoție explică foarte clar motivele ecumeniste ale ortodocșilor și sensul prezenței lor în CMB*”⁹⁵.

În afara documentului BEM, printre actele pregătitoare pentru următoarea adunare generală a CMB a fost elaborarea unei liturghii ecumeniste, numită liturghia euharistică din Lima. Aceasta a și fost slujită la a VI-a adunare generală din Vancouver din 1983, inclusiv cu participarea ortodocșilor, care, însă, nu au luat parte la euharistie. În timpul acestei slujbe, Kiril (Gundeaev), pe atunci arhiepiscop, a citit o rugăciune ecumenistă ca „*să ajungem cât mai curând la comuniune vizibilă în Trupul lui Hristos, binecuvântând pâinea și potirul pe aceeași masă*”⁹⁶. Această afirmație a fost posibilă pentru că bisericile membre ale CMB „*se recunosc reciproc ca slujitoare ale Unui Dumnezeu*”⁹⁷, după cum afirmă Todor Sabev.

Toate aceste evenimente au fost esențiale pentru răspândirea continuă a eresului ecumenist și aprofundarea lui, lărgind din ce în ce mai mult hotarele apostaziei până dincolo de erezii și secte – ajungând până la relații cu tot soiul de religii păgâne.

În mijlocul tuturor acestor fărădelegi, sinodul Bisericii Ortodoxe Ruse din Afara Rusiei a pronunțat anatema asupra ereziei ecumenismului: „*Celor ce atacă Biserica lui Hristos învățând că Biserica Sa este împărțită în așa-zise „ramuri” ce se deosebesc în doctrină și în felul de viață, sau că Biserica nu există în chip văzut, ci va fi alcătuită în viitor când toate „ramurile” – sectele, denomiunțile și chiar religiile – vor fi unite într-un singur trup, și care nu deosebesc Preoția și Tainele Bisericii de cele ale ereticilor, ci spun că botezul și euharistia ereticilor sunt valabile pentru mântuire; prin urmare, celor ce cu bună-știință sunt în comuniune cu acești eretici mai-nainte-pomeniți sau celor ce susțin, răspândesc sau păzesc erezia lor ecumenistă sub pretextul dragostei frățești sau al presupusei uniri a creștinilor despărțiți, anatema!*”.

---

⁹⁵ Giorgios Tsetsis – Значение православного присутствия (rom. Semnificația prezenței ortodoxe), The Ecumenical Review, 1988, *apud* Mitro. Kiril (Gundeaev) – *op. cit.*

⁹⁶ Enciclica Sinodului Episcopilor Bisericii Ruse din Afara Granițelor din 1983

⁹⁷ Todor Sabev – *op. cit.*

3. Recunoașterea oficială a bisericilor eretice și ecumenismul interreligios

Prin intermediul aceleiași structuri, CMB, în 1988 a fost organizată o consultație ortodoxo-monofizită, care a declarat: „*Ortodocșii răsăriteni și ortodocșii orientali trebuie din nou să-și afirme unitatea în credință (!), care este mai presus de orice apartenențe istorice, etnice, lingvistice, naționale sau politice*”⁹⁸, afirmându-se astfel unitatea de credință între ecumeniștii ortodocși și cei anatemizați de Biserică la al IV-lea Sinod Ecumenic de la Calcedon din 451 și celelalte Sinoade de mai târziu.

În 1986, la inițiativa papei Ioan Paul II, a fost organizat un eveniment ecumenist de o amploare nemaivăzută. La Assisi s-au întrunit liderii mai multor religii pentru o *rugăciune pentru pace*. Pe lângă episcopii ortodocși, reprezentanți ai Patriarhiei Ecumenice, bisericilor greacă, română, rusă ș.a., la eveniment au participat musulmani, iudei, budiști, zoroastrieni, hinduși, animiști ș.a. Iată ce spune mărturia unui participant la acel eveniment: „*În timp ce toată dimineața fiecare grup religios a petrecut-o în rugăciune separată cu adepții săi, după amiază toată adunarea s-a rugat împreună, mărturisind setea universală pentru pace, împărțită de toată umanitatea*”⁹⁹, la toate acestea participând și delegații bisericilor ortodoxe.

Și chiar în mijlocul acestor vădite fărădelegi, trădări, apostazii și erezii, consultarea pan-ortodoxă pre-sinodală din 1986 a afirmat: „*Participarea ortodoxă în mișcarea ecumenistă nu este deloc străină firii și istoriei Bisericii Ortodoxe, ci este o exprimare consistentă a credinței Apostolice în noile condiții istorice*”¹⁰⁰. Evident, o asemenea atitudine nu putea să ducă decât la adâncirea implicării bisericilor ortodoxe oficiale în ecumenism și răspândirea acestei erezii la cel mai înalt nivel, ducând la un adevărat dezmaț ecumenist, vădit deja în acea perioadă.

Astfel, o mărturie grăitoare a acestui fapt a fost făcută la a VII-a adunare generală a CMB din Canberra, la începutul lui 1991, la care au participat toate bisericile ortodoxe oficiale (cu excepția Patriarhiei Ierusalimului),

---

⁹⁸ Raportul Consultației Bisericilor Ortodoxe de Răsărit și Vechi Orientale, 1988, cap. II

⁹⁹ A. M. Rosales – The Day Assisi Became the 'Peace Capital' of the World (rom. Ziua în care Assisi a devenit „Capitala Mondială a Păcii”), O.F.M., 1986

¹⁰⁰ „Biserica Ortodoxă și mișcarea ecumenistă” – Raportul celei de-a treia consultații pan-ortodoxe pre-sinodale, Chambesy, 1986, cap. 3

precum și reprezentanții diferitor religii păgâne, în special a aborigenilor australieni. Cei din urmă au făcut un dans ritualic la deschiderea adunării [vezi Anexe], făcându-i pe delegați să treacă printr-un „fum curățitor” la intrarea în cortul unde urma să înceapă ședința. Ritualurile păgâne au fost continuate de o doamnă din Coreea, Chung Hyun Kyung [vezi Anexe], care „a invocat prezența spiritelor lui Hagar, Urie, Ioana d’Arc, a oamenilor care au murit în timpul cruciadelor, a indigenilor pământului, a evreilor omorâți în camerele de gaz în timpul holocaustului, a lui Mahatma Gandhi, Steve Biko, Martin Luther King jr., a Eliberatorului, fratelui nostru Iisus, care a fost torturat și omorât pe cruce și așa mai departe”¹⁰¹. După toate aceste grozăvii, actualul Patriarh al Moscovei Kiril (Gundeaev), participant la adunarea de la Canberra, a declarat atunci: „*Consiliul mondial al bisericilor este pentru noi o casă comună. Ortodocșii îl percep ca o casă a lor și vor ca această casă să fie leagănul viitoareii biserici unite*”¹⁰², iar în declarația delegației ortodoxe la adunarea generală, pe lângă unele rezerve față de implicațiile păgâne în CMB, se menționează: „*Bisericile Ortodoxe vor să sublinieze că, pentru ele, principalul obiectiv al CMB trebuie să fie refacerea unității Bisericii*”¹⁰³. Punând cap la cap cele întâmplate și toate aceste mărturii, ce altă concluzie putem trage decât aceea că ecumeniștii îmbrăcați în straie ortodoxe mărturisesc o *erezie peste erezii*?

Acest duh al *refacerii unității Bisericii*, pe care adevărata Biserică niciodată nu a pierdut-o și nici nu o poate pierde, s-a manifestat cu o nouă suflare în enciclica Patriarhului Antiohiei Ignatie IV (1979-2012) din 1991, prin care acesta îi recunoaște pe monofiziții siro-iacobiți drept *biserică-soră*, cu care declară permisă nu doar împreună-rugăciunea, dar și euharistia și co-liturghisirea, spunând, de asemenea, că trebuie evitată, în orice condiții, trecerea credincioșilor dintr-o biserică în alta¹⁰⁴, prin toate acestea cu totul punându-se împotriva hotărârilor Sinodului Ecumenic din Calcedon, care i-a anatemitat pe monofiziți!

---

¹⁰¹ T.V. Philip – Edinburgh to Salvador: 20th Century Ecumenical Missiology (rom. De la Edinburgh la Salvador: misiologia ecumenistă în sec. XX), 1999, cap. 7

¹⁰² Fragment din conferința de presă susținută de mitr. Kiril (Gundeaev) la Canberra, 1991

¹⁰³ Declarația participanților ortodocși la a VII-a adunare generală CMB, Canberra, 1991, II.1

¹⁰⁴ Enciclica Patriarhului Ignatie IV din 12.11.1991, *Apud* Ierom. Savva Janic – Verootstupnicestvo, 2004

Chiar și acest document nu a fost izolat și singular, ci s-a bazat pe un alt document, adoptat cu 3 ani mai devreme, când prin intermediul Consiliului mondial al bisericilor, în 1988 a fost organizată o consultație ortodoxo-monofizită, care a declarat că: „*Ortodocșii răsăriteni și ortodocșii orientali trebuie din nou să-și afirme unitatea în credință (!), care este mai presus de orice apartenențe istorice, etnice, lingvistice, naționale sau politice*”¹⁰⁵ – mărturisindu-se astfel că ortodocșii și monofiziții ar împărtăși aceeași credință.

Toate aceste declarații și evenimente au făcut parte din șirul de decizii comune ale bisericilor ortodoxe oficiale și a celor monofizite, care s-au stabilit prin cele 3 declarații comune adoptate între 1989-1993. În cea dintâi dintre acestea (1989) a fost abordată învățătura Cristologică, și, apelându-se la niște formulări foarte ambigue (dar foarte asemănătoare cu erezia monofizită severiană), s-a afirmat că ambele biserici au *moștenit credința și tradiția apostolică*¹⁰⁶. Bineînțeles nu a fost nici vorbă de recunoașterea învățăturii Bisericii exprimată de Sinodul al IV-lea Ecumenic de la Calcedon, monofiziții afirmând că recunosc primele 3 Sinoade Ecumenice, iar Patriarhul coptilor Shenouda III chiar a declarat: „*Noi respingem Sinodul de la Calcedon [...] Voi aveți șapte Sinoade Ecumenice. Dacă va trebui să aveți cu unul mai puțin, asta nu ar trebui să fie o pierdere deosebit de mare pentru voi*”¹⁰⁷.

Cel de-al doilea document comun afirmă că: „*Ambele familii de biserici (?!) au ținut întotdeauna (!) cu loialitate aceeași credință Cristologică Ortodoxă autentică și continuitatea neîntreruptă a tradiției apostolice, cu toate că au folosit termenii Cristologici în diferite feluri*”¹⁰⁸. Afirmându-se că monofiziții au ținut întotdeauna învățătura Cristologică ortodoxă, oare nu se renunță în acest fel la Sinodul Ecumenic de la Calcedon, care i-a anatemizat? Și oare nu înseamnă această afirmație că monofiziții rămân la învățătura lor dintotdeauna? Atunci ce fel de *credință și tradiție apostolică* mărturisesc ortodocșii ecumeniști împreună cu monofiziții?

---

¹⁰⁵ Raportul Consultației Bisericilor Ortodoxe de Răsărit și Vechi Orientale, 1988, cap. II

¹⁰⁶ Prima declarație comună ortodoxo-monofizită, mănăstirea sf. Bishoy, 1989

¹⁰⁷ Mitr. Hrisostom (Konstantinidis) – Dialogul Bisericii Ortodoxe cu bisericile vechi orientale, „Theologia”, Atena, vol. 51, nr. 1, pag. 229-230

¹⁰⁸ A doua declarație comună ortodoxo-monofizită, Chambesy, 1990, cap. 9

În continuare s-a făcut un îndemn la ridicarea reciprocă a anatemei, care „se va împlini pe temeiul că Sinoadele și Părinții care au fost anatemizați sau condamnați nu au fost eretici”¹⁰⁹ și chiar „au fost ortodocși în învățătura lor”¹¹⁰, după care se recomandă recunoașterea botezului și chiar prezența reciprocă la liturghie. Cu toate că Patriarhia Moscovei oficial s-a ferit să adopte documentele de la Chambesy, activitatea acesteia în direcția monofiziților a fost destul de intensă (în special în relația cu biserica armeană).

În aceeași perioadă Patriarhul Moscovei Alexie al II-lea (1990-2008) a făcut o vizită oficială în sinagoga centrală din New-York. Cuvântarea făcută acolo el a început-o cu următoarele cuvinte: „*Dragi frați, șalom vouă în numele Dumnezeuului iubirii și al păcii!*”, continuând: „*Unirea iudaismului și creștinismului are o bază reală în rudenia duhovnicească și firească și în interesele religioase pozitive. Noi suntem uniți cu iudeii, fără respingerea creștinismului, nu în pofida creștinismului, ci în numele și în puterea creștinismului, iar iudeii sunt uniți cu noi nu în pofida iudaismului, ci în numele și în puterea adevăratului iudaism*”¹¹¹. Pronunțând aceste grozăvii, acesta s-a pus pe sine împotriva învățăturii Bisericii, căci zice Sf. Ioan Gură de Aur: „*păgânatarea iudeilor și a păgânilor este la fel*”¹¹², și iarăși: „*Demonii sălășluiesc în sufletele iudeilor și în locurile în care se adună ei*”¹¹³. Oare, după aceste cuvinte, este cu puțință ca ortodocșii să fie uniți cu iudeii, fără respingerea creștinismului? Constatăm cu tristețe că la ecumeniști aceasta este cu puțință.

Dar iată că această vizită a Patriarhului Alexie al II-lea nu a fost singulară pentru treptele cele mai înalte ale ierarhiei bisericilor oficiale. Patriarhul Ecumenic Bartolomeu, vizitând o sinagogă din New-York, a declarat de la tribună: „*Fără îndoială, dialogul interreligios este responsabilitatea și obligația tuturor liderilor religioși ai timpului nostru [...] Noi avem un fundament comun – sfintele Scripturi pe care le păzim,*

---

¹⁰⁹ A doua declarație comună ortodoxo-monofizită, Chambesy, 1990, cap. 10

¹¹⁰ A treia declarație comună ortodoxo-monofizită, Chambesy, 1993, cap. 1

¹¹¹ Cuvântarea Patriarhului Alexie al II-lea în fața rabinilor din SUA, 13.11.1991

¹¹² Sf. Ioan Gură de Aur – Omilia I împotriva iudeilor, VI.4

¹¹³ Sf. Ioan Gură de Aur – Omilia II împotriva iudeilor, III.5

precum și Patriarhii și Profeții pe care îi venerăm”¹¹⁴. Dar acest dezământ ecumenist nu s-a oprit doar la vizite și declarații, astfel încât Patriarhul Georgiei Ilia al II-lea a participat la sărbătoarea iudaică hanukka, aprinzând chiar lumânările rituale (!!!), același lucru fiind făcut câțiva ani mai târziu și de Patriarhul Serbiei Irineu [vezi Anexe].

Pe toți aceștia îi întreabă Sfântul Ioan Gură de Aur: „*Cum aveți îndrăzneala voi, cei care lucrați iudaizarea, după ce jucați cu demonii, să vă întoarceți la adunarea apostolilor? După ce v-ați îndepărtat și v-ați alăturat celor care au vărsat sângele lui Hristos, cum nu vă cutremurați să vă întoarceți și să luați parte la ospățul Lui sfânt, să vă împărtășiți cu sângele Lui de mare preț. Nu vă cutremurați, nu vă temeți când săvârșiți asemenea încălcări?*”¹¹⁵. Iar canonul 71 Apostolic spune despre acestea: „*Dacă vreun creștin ar aduce untdelemn la altarul păgânilor, sau în sinagoga iudeilor, în sărbătorile lor, sau lumânări ar aprinde, să se afurisească*”.

Încă o dată mărturisirea ecumenismului total, interreligios, din partea clericilor ortodocși a fost făcută la Conferința despre credință și ordine, organizată de CMB în 1993. Mitropolitul Gheorghe (Khodre), amintit mai devreme, a declarat: „*Duhul suflă unde voiește, și sfințenia, adică luminarea și proslăvirea, este accesibilă tuturor oamenilor [...] Creștinii care se lipsesc de Hristos ca de adevăr, nu vor împiedica celelalte adevăruri, care sunt împrăștiate în tradițiile religioase care îi înconjoară. Toate aceste adevăruri izvorăsc din același izvor dumnezeiesc [...] Orice propovăduire se împotrivesc altei propovăduiri și orice scriptură se împotrivesc altor scripturi. De aceea, scopul dialogului este mai presus de acestea și depășește tradițiile religioase în calea spre dobândirea adevărului dumnezeiesc, care este ascuns după diverse cuvinte și simboluri*”¹¹⁶.

Văzând starea generală în care s-a ajuns, din păcate nu e de mirare că nici unul din făptașii acestor fărădelegi nu a fost pedepsit în nici un fel.

---

¹¹⁴ Discursul de la întâlnirea Patriarhului Bartolomeu cu membrii comunității iudaice din New York, 28.10.2009

¹¹⁵ Sf. Ioan Gură de Aur – Omilia II împotriva iudeilor, III.5

¹¹⁶ T. Best, G. Gassmann – On the Way to Fuller Koinonia. Official Report of the Fifth World Conference on Faith and Order, Santiago de Campostela, 1993

Întretimp, desfrânarea ecumenistă a continuat și în celelalte direcții cunoscute. Pe lângă acordurile de la Chambesy, despre care am pomenit, tot în 1993 Comisia mixtă de dialog teologic între ortodocși și catolici a adoptat Declarația de la Balamand.

În cap. 10 al acestui document se afirmă că Biserica Ortodoxă a adoptat poziția cum că Ea ar fi unica Biserică mântuitoare doar ca reacție la o poziție similară a bisericii catolice. Noi, însă, știm că această învățătură este chiar temelia Bisericii Ortodoxe, căci anume Ea este cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească Biserică. Dar documentul pomenit nu se limitează la acestea, ci adaugă în continuare: „*mărturisirea credinței apostolești, participarea la aceleași taine [...] nu pot fi considerate a fi însușirea exclusivă a uneia dintre bisericile noastre*”¹¹⁷ – dar dacă biserica catolică mărturisește credința apostolică, atunci ortodocșii ce mărturisesc? Sf. Irineu al Lyonului spune răspicat: „*Adevărul nu este în altă parte decât în Biserica universală, singura păstrătoare a învățaturii apostolice. Ezeiile sunt noi și nu au origini apostolice*”¹¹⁸.

Prin acest document bisericile semnatare recunosc biserica catolică drept biserică a lui Hristos, adevărată și mântuitoare: „*Bisericile catolică și ortodoxă se recunosc reciproc drept biserici-surori, împreună fiind responsabile pentru păstrarea Bisericii lui Dumnezeu în fidelitate față de pronia dumnezeiască*”¹¹⁹, și în continuare: „*nu se pune problema convertirii oamenilor de la o biserică la alta pe motiv de asigurare a mântuirii*”¹²⁰, întărindu-le pe toate acestea prin recunoașterea lucrării Harului mântuitor în biserica catolică: „*Toți trebuie să fie informați despre succesiunea apostolică a celeilalte biserici și despre validitatea vieții sale sacramentale*”¹²¹.

Socotim că toate aceste mărturii arată adevărata față a ecumenismului și sunt pe deplin lămuritoare cu privire la esența eretică a acestei învățături, care, iată, este mărturisită nu doar de Patriarhi și episcopi în parte, dar și în documente oficiale aprobate. Dat fiind că deja în acea perioadă împreună-

---

¹¹⁷ Declarația de la Balamand, 1993, cap. 13

¹¹⁸ Sf. Irineu al Lyonului – Împotriva ereziilor, III.4

¹¹⁹ *Ibidem*, cap. 14

¹²⁰ *Ibidem*, cap. 15

¹²¹ *Ibidem*, cap. 30

rugăciunile cu ereticii au devenit o normă acceptată și răspândită, pe fundalul întregului tablou acestea părând o încălcare „măruntă” (deși foarte aprig condamnată de Canoane și de Sfinții Părinți), nu vom enumera toate faptele de acest fel, ci vom arăta pe scurt documentele ecumeniste la care au subsemnat bisericile ortodoxe, dar și cele mai relevante fapte și declarații oficiale.

Astfel, în 1997, la Moscova a avut loc ședința comisiei teologice comune Islam-Ortodoxie, cu participanți din Rusia și Iran. Rezultatele acesteia au fost sintetizate în comunicatul semnat de cele două părți. Între altele, în document se menționează: *„Slujirea adevărului veșnic și neschimbat este datoria noastră cea dintâi [...] Este necesară unirea eforturilor tuturor religiilor tradiționale, adică a religiilor vechi, pentru ca prin efort comun să fie zidită o societate fericită, în care să fie respectate valorile morale și religioase ale tuturor popoarelor [...] Dialogul bilateral... crează o bază profundă pentru dezvoltarea colaborării multilaterale frățești între popoarele Rusiei și Iranului, între adepții Islamului și Ortodoxiei – a celor două mari religii ale Revelației”*.

În 1997-1998, datorită nemulțumirilor și protestelor din partea clerului și a credincioșilor, Patriarhiile Bulgariei și Georgiei au părăsit instituțiile ecumeniste CMB și CBE (fără a înceta, însă, activitatea ecumenistă). O hotărâre similară a fost luată și de Patriarhia Serbiei, dar decizia nu a fost pusă în practică, așa încât aceasta a rămas membră a instituțiilor amintite.

O declarație comună a teologilor ortodocși și catolici din America de Nord afirma în 1999: *„Teoria influentă a „iconomiei sacramentale” expusă în comentariile la Pidalion [făcute de Sf. Nicodim Aghioritul – n.n.] nu reprezintă tradiția și învățătura dintotdeauna a Bisericii Ortodoxe, ci este mai curând o inovație a secolului XVIII, motivată de niște circumstanțe istorice operative a acelor timpuri”*¹²².

În același an a avut loc o vizită a papei Ioan Paul II în România. Acesta a fost întâmpinat de Patriarhul Teoctist, cei doi săvârșind o slujbă comună [vezi Anexe]. Câțiva ani mai târziu, într-un interviu video, Patriarhul Teoctist a mărturisit că: *„Am căzut de acord ca, atunci când suntem noi în*

---

¹²² Baptism and „Sacramental Economy” – An agreed statement of the North American Orthodox-Catholic Theological Consultation, 03.06.1999

teritoriul oriental ortodox, zicem Credeul fără adaosul que [filioque – n.n.] și, când suntem în teritoriul unei Biserici romano-catolice, spunem cu”.

În anul 2000, Patriarhia Moscovei a adoptat un document sub denumirea „Principiile de bază ale Bisericii Ortodoxe Ruse față de heterodoxie”. În acesta se afirmă: „Comunitățile căzute din unitatea cu Ortodoxia niciodată nu au fost privite ca fiind total lipsite de Harul lui Dumnezeu. Ruperea comuniunii bisericești duce inevitabil la vătămarea vieții harice, dar nu întotdeauna la dispariția completă a acesteia în comunitățile separate”¹²³, și în continuare: „Tragedia despărțirilor a devenit o deformare serioasă, vizibilă a universalismului creștin”¹²⁴.

Un an mai târziu, Patriarhul Moscovei Alexie al II-lea a vizitat capitala Azerbaidjanului, Baku, unde a avut loc o întâlnire cu liderul religios al musulmanilor din Caucaz. În declarația comună a celor doi se spune: „Noi, Întâistătorul Bisericii Ortodoxe Ruse și Președintele consiliului religios suprem al popoarelor Caucazului, liderul spiritual al musulmanilor din Azerbaidjan, având o profundă credință că anume Cel de sus aranjează căile oamenilor, înălțăm mulțumiri Atotputernicului Creator, prin voia și mila Căruia a avut loc întâlnirea noastră frățescă în Baku”, Patriarhul afirmând astfel credința în același Dumnezeu cu cel al musulmanilor.

În aceeași perioadă, în cadrul Conferinței Bisericilor Europene a fost adoptat documentul Charta Oecumenica. Printre altele, acesta îndeamnă la acțiunea „spre unitatea văzută a Bisericii”¹²⁵ (adică Biserica lui Hristos n-are unitate acum? Sau aceasta este nevăzută?), după care bisericile semnatare spun: „Ne obligăm... să depășim autosuficiența”¹²⁶. În continuare se afirmă angajamentul împreună-rugăciunii, subliniindu-se: „Ne obligăm... să cunoaștem și să prețuim slujbele religioase și celelalte forme ale vieții spirituale ale altor Biserici”¹²⁷. Documentul culminează cu capitolele Să aprofundăm comuniunea cu iudaismul (cap. 10) și Să cultivăm relațiile cu islamul (cap. 11), în primul dintre acestea afirmându-se: „De poporul lui Israel, cu care Dumnezeu a încheiat un legământ veșnic, ne leagă o

---

¹²³ Principiile de bază ale Bisericii Ortodoxe Ruse față de heterodoxie, 2000, 1:15

¹²⁴ *Ibidem*, 1:20

¹²⁵ Charta Oecumenica, 2001, cap. 1

¹²⁶ *Ibidem*, cap. 3

¹²⁷ *Ibidem*, cap. 5

comuniune unică în felul ei". În baza acestui document s-a organizat adunări ecumeniste cu împreună-rugăciuni, inclusiv cu participarea păgânilor [vezi Anexe].

În privința ecumenismului în direcția catolicismului menționăm închinarea Patriarhului Moscovei Kiril în fața papei (pe când era mitropolit, vezi Anexe), pomenirea papei Benedict ca episcop în timpul unui tedeum slujit la Patriarhia Ecumenică, sfințirea aghiasmei mari de către episcopul Oradiei Sofronie (Drincec) împreună cu un episcop greco-catolic [vezi Anexe], declarația din 2008 a delegatului Bisericii Greciei, arhim. Ignatios Sotiriadis, în fața sinodului episcopilor bisericii catolice: „*În aceasta stă și responsabilitatea Primului Episcop al creștinismului, cel care prezidă în caritate, și mai ales a unui Papă care este Magister Theologiae: să fie semn vizibil și patern al unității*”, punctul culminant în această listă fiind actul Mitropolitului Banatului Nicolae (Corneanu), care în anul 2008 s-a împărtășit dintr-un potir comun cu greco-catolicii [vezi Anexe], din păcate e și de prisos să amintim că această faptă a rămas nepedepsită. În aceeași perioadă a fost semnată declarația de la Ravenna, întocmită de Comisia mixtă de dialog teologic între ortodocși și catolici. În document se afirmă: „*Sobornicitatea la nivel universal, realizată la sinoadele ecumenice, presupune un rol activ al episcopului Romei, ca fiind întâiul între episcopii marilor scaune episcopale*”¹²⁸, și în continuare: „*Primatul și sobornicitatea sunt reciproc interdependente*”¹²⁹ – teze ce sunt potrivnice învățaturii Bisericii Ortodoxe, care nu vede sobornicitatea ca pe o stare formală, juridică, ci ca pe una strâns legată de adevărul mărturisirii de credință, și cu atât mai mult sobornicitatea ortodoxă nu depinde de un oarecare primat episcopal. Mai desfășurat acest subiect îl vom trata în capitolul IV.1.

Nici ecumenismul total nu a scăzut din intensitate. De la începutul anilor 2000 au avut loc tot felul de vizite patriarhale în sinagogi și moschei [vezi Anexe], afirmarea unor valori morale comune cu toate religiile tradiționale¹³⁰, sau că „*Toate cele trei confesiuni [ortodocșii, iudeii și musulmanii] trebuie să ne adunăm și să arătăm cum se cuvine să fie un om*

---

¹²⁸ Declarația de la Ravenna, 2007, cap. 42

¹²⁹ *Ibidem*, cap. 43

¹³⁰ Afirmarea Patr. Kiril în cadrul unei emisiuni televizate

*cinstit și conștiincios*¹³¹, toate acestea fiind sprijinite întretimp de diverse întruniri și comisii în formatul Ortodoxie-islam sau Ortodoxie-iudaism. Punctul culminant pentru mulți ortodocși în privința percepției adecvate a ecumenismului a fost documentul summit'ului liderilor religioși de la Moscova din 2006, sub care s-au semnat patr. Ilia al II-lea, patr. Teoctist, viitorul patriarh Kiril și alți trei întâistătători ai bisericilor ortodoxe oficiale, pe lângă reprezentanți ai monofiziților, catolicilor, musulmanilor, iudeilor și budiștilor. Piatra de poticnire a fost încheierea documentului respectiv, în care se spune: „*Să păzim pacea făgăduită de Cel de sus*”, aceasta nefiind altceva decât recunoașterea unui Dumnezeu comun pentru toate aceste religii.

Am amintit toate aceste mărturii și grozăvii nu pentru că ne face plăcere, sau pentru că ne-ar bucura căderea cuiva, Doamne ferește! Dimpotrivă, e o adâncă durere să vezi atâta amar de fapte de apostazie, și cu atât mai mult e dureros să vezi lipsa de reacție din partea celor care mai au conștiință creștinească și frică de Dumnezeu.

Am arătat toate acestea pentru a se vedea starea reală a lucrurilor, căci mulți spun acum, amăgindu-se: „ecumenismul nu ne atinge, căci încă nu a intrat în Biserica Ortodoxă”. Vedem cu întristare că această învățătură eretică este împărtășită, mărturisită, propovăduită, iată, la cel mai înalt nivel. Această apostazie desigur nu poate rămâne fără urmări și în celelalte aspecte ale vieții bisericești: diluarea conștiinței bisericești, pierderea reperelor duhovnicești, stricarea rânduielilor (începând cu săvârșirea botezului și a altor taine și terminând cu ținuta elementară creștinească – preoți rași, femei în pantaloni și cu capul descoperit în biserici) etc. Ecumenismul deloc nu este undeva departe, ci este prezent adânc în viața de zi cu zi a bisericilor ortodoxe oficiale, devenind pas cu pas o normalitate general acceptată, iar acei credincioși care, din frică de Dumnezeu, mai sunt revoltați și tulburați de cele ce se întâmplă, de cele mai multe ori fac pact cu conștiința, ajungând chiar să-i scuze pe ereziarhii ecumeniști și faptele lor apostate.

---

¹³¹ Arhiep. Ekaterinburgului Vichentie (Morari) în cadrul unei întâlniri cu liderii comunităților iudaice și musulmane

4. Ecumenismul în documente oficiale – indice cronologic

În următoarele documente oficiale, fie elaborate, fie adoptate de bisericile ortodoxe, sunt afirmate ereziile ecumeniste:

- 1920 – Enciclica Patriarhiei Ecumenice „Către bisericile lui Hristos de pretutindeni”
- 1950 – Declarația de la Toronto (CMB)
- 1965 – Declarația comună catolico-ortodoxă de ridicare reciprocă a anatemelor
- 1969, 16 decembrie – Decizia Patriarhiei Moscovei cu privire la încuviințarea împărtășirii catolicilor și lipovenilor
- 1973 – Epistola Patriarhiei Ecumenice cu ocazia celei de-a 25 aniversare a CMB
- 1975 – Declarația delegaților ortodocși la Adunarea generală a CMB de la Nairobi
- 1975 – Raportul „Lupta Bisericii pentru dreptate și unitate” – Contribuția Ortodoxă în Nairobi (CMB)
- 1976 – Raportul sinodal al Patriarhiei Moscovei despre a V-a Adunare Generală a CMB și rezultatele sale
- 1977 – Documentul final al Consultării teologilor ortodocși: „Natura ecumenistă a mărturisirii ortodoxe”, Mănăstirea Noul Valaam
- 1982 – Botez, Euharistie, Preoție (Baptism, Eucharist, Ministry – CMB)
- 1986 – Raportul celei de-a treia consultații pan-ortodoxe pre-sinodale: „Biserica Ortodoxă și mișcarea ecumenistă”, Chambesy
- 1988 – Raportul Consultației Bisericilor Ortodoxe de Răsărit și Vechi Orientale
- 1991, 12 noiembrie – Enciclica Patriarhului Antiohiei Ignatie IV
- 1991 – Declarația delegaților ortodocși la adunarea generală a CMB de la Canberra
- 1991 – Raportul „Bisericile Ortodoxe și Consiliul Mondial al Bisericilor”, Chambesy
- 1989-1993 – Declarațiile de la Chambesy
- 1993 – Declarația de la Balamand
- 2000 – Principiile de bază ale Bisericii Ortodoxe Ruse față de heterodoxie
- 2001 – Charta oecumenica (CBE)

2006 – Documentul summit'ului liderilor religioși de la Moscova

2007 – Declarația de la Ravenna

2013 – Declarația de unitate de la Busan (CMB)

5. O scurtă lămurire despre tainele ereticilor

Unul din principalele argumente ale ecumeniștilor cu privire la recunoașterea oficială a tainelor ereticilor este rânduiala veche a Bisericii de a-i primi pe ereticii pocăiți în sânul Său prin trei feluri diferite: prin botez, prin mirungere sau prin mărturisirea credinței. Și deoarece acest argument îi nedumerește și pe mulți credincioși ortodocși, să vedem ce înseamnă primirea în Biserică prin cele trei rânduiele diferite.

Despre aceasta găsim scris în Canonul 95 al Sinodului al VI-lea Ecumenic: *„Pe cei dintre eretici ce se adaugă la Ortodoxie și în partea celor ce se mântuiesc îi primim după așezata urmare, rânduială și obicei. Pe Ariani adică și Machedoniani, și Navatiani [...] îi primim dând ei Libele (mărturisirea Credinței în scris), și anatematizind pe tot eresul ce nu cugetă precum cugetă Sfânta lui Dumnezeu Catolicească și Apostolească Biserică, pecetluindu-se ei, adică ungându-se ei mai întâi cu sfântul Mir [...] Pe Evnomiani, însă, care se botează într-o afundare, și Montaniști [...] și pe toate celelalte eresuri, fiindcă multe sunt aici, mai ales cei ce vin din țara Galatenilor, pe toți cei ce dintre aceștia voiesc a se adăuga la Ortodoxie, ca pe ellini îi primim [...] Nestorianii trebuie a face Libeluri, și a anatematisi eresurile, pe Nestorie, pe Evtihie, și pe Dioscor, și pe Sevir, și pe ceilalți Exarhi ai acestor fel de eresuri, și pe cei ce cugetă cele ale lor, și pe toate eresurile cele ce mai înainte s-au pomenit. Și așa a se împărtăși cu sfânta Cuminecătură”.*

Știind că Sfinții Părinți la Sinoadele III și IV Ecumenice i-au anatemitizat pe nestorienii și monofiziții, este oare cu putință primirea lor fără a li se face botezul să însemne recunoașterea tainelor în ereziile lor? Sf. Teofan Zăvorâtul ne spune despre cei osândiți: *„Sensul anatemei acela este, că cel căzut sub anatema este excomunicat din Biserică și, aflându-se în afara Ei, nu numai că se lipsește de Harul Ei, dar și se supune tuturor*

fărădeharurilor [bezblagodatiyam – n.tr.] din afara Ei. Acela este lepădat de Dumnezeu și mânia Lui este asupra aceluia”¹³².

Dacă ar fi tainele ereticilor adevărate, de ce ar spune Sfântul Ioan Damaschin: *„Să ne ferim cu toate puterile de a primi împărtășania ereticilor și a o da lor, ca să nu ne facem părtași învățaturii lor stricate și osândirii lor”¹³³?* Cum pot fi adevărate tainele ereticilor, dacă, după Sf. Ignatie al Caucazului *„Erezia este răzvrătirea și răscoala creaturii împotriva creatorului, revolta și răzvrătirea ființei celei mai mărunte și mărginite, omul, împotriva Dumnezeului Celui atotdesăvârșit”¹³⁴?* Și iarăși cugetarea pomenită a Sf. Filaret (Voznesensky): *„Dar dacă Duhul lui Dumnezeu lucrează la fel și în Biserică, și în afara Ei, pentru ce trebuia să vină Mântuitorul pe pământ ca s-o întemeieze?”¹³⁵.* Iar Sf. Nicodim Aghioritul chiar și despre schismatici așa zice: *„Schismaticii... s-au despărțit la început de Biserică, și despărțindu-se nu mai aveau în sineși Darul Duhului Sfânt, fiindcă darea acestuia se tăiasse”¹³⁶.*

Dar dacă tainele ereticilor nu au nici o putere, atunci de ce a fost așezată primirea ereticilor în Biserică prin trei rânduieli diferite? Să luăm aminte iarăși la cuvintele Sfântului Nicodim Aghioritul, care așa vorbește despre aceasta: *„Pentru ce [Părinții] al altoreretici le-au primit botezul, iar al altora nu? Pentru ca să se facă dar lesne de înțeles dezlegarea nedumeririi acesteia, este trebuință a ști cineva mai înainte că două feluri de chivernisire și de îndreptare se păzesc în Biserica lui Hristos. Un fel se numește scumpătate, iar celălalt se numește economie sau pogorământ, cu care chivernisesc mântuirea sufletelor iconomii Sfântului Duh, uneori cu unul, alteori cu altul. Deci Sfinții Apostoli în Canoanele lor cele mai înainte zic și toți pomeniții sfinți au întrebuițat scumpătate, și pentru aceasta desăvârșit leapădă botezul ereticilor; iar Soboarele acestea două de toată lumea au întrebuițat iconomia, și botezul arienilor și al*

---

¹³² Sf. Teofan Zăvorățul – Tâlcuire la Epistola către Galateni a Sf. Apostol Pavel

¹³³ Sf. Ioan Damaschin – Descoperire cu amăruntul a Pravoslavnicii Credeințe, IV:13

¹³⁴ Sf. Ignatie Briancianinov – Despre erezie și schismă, cap. I

¹³⁵ Sf. Ier. Filaret – Adresare către întăistătătorii Sfințelor lui Dumnezeu Biserici despre „Mărturisirea din Thyateira”

¹³⁶ Sf. Nicodim Aghioritul – Pidalion, tâlcuire la Canonul 46 Apostolic

*macedonenilor l-au primit, și al altora*¹³⁷. Adică această practică a fost rânduită de Sfinții Părinți din iconomie, din îngăduință față de ereticii care vin la pocăință pentru a le ușura revenirea în Biserica Ortodoxă, ceea ce nicidecum nu înseamnă recunoașterea tainelor în ereziile lor. Sf. Evloghie al Alexandriei zice așa: „*Iconomia se întrebuițează pentru puțin timp, când se îngăduie ceva necuviincios, pentru întărirea neconținută a bunei cinstiri*”¹³⁸, iar după Sf. Nicodim Aghioritul: „*Cele ce s-au făcut după vreme cu iconomie, lege a Bisericii nu se fac*”¹³⁹.

De ce, însă, Părinții pe unii eretici îi primeau botezându-i, iar pe alții prin altă rânduială? Același Sf. Nicodim Aghioritul ne lămurește: „*Ereticii aceia al căror botez le-au primit Soboarele acestea, păzeau neschimbat felul și materia Botezului ortodocșilor, și se botezau după forma Catoliceștii Bisericii; iar ereticii aceia al căror botez nu l-au primit, au schimbat săvârșirea botezului și o au stricat, adică chipul felului, să zicem așa, chemarea sau întrebuițarea materiei, adică a afundărilor și a ieșirilor din apă*”¹⁴⁰.

Dacă ereticii ar putea avea taine adevărate, atunci Biserica ar fi oprit cu totul primirea acestora prin botez, căci botezul este interzis a se face de două ori. Dar iată ce ne spune Marele Vasile: „*Iar de este la voi oprit Botezul al doilea, pentru oarecare iconomie, precum este și la Romani, cuvântul nostru însă să aibă putere de a strica adică pe Botezul acestora*”¹⁴¹, și Sf. Grigorie Teologul, într-un gând cu acesta, adresându-se celor care veneau în Biserică de la arieni și macedonenii: „*Iar de șchiopătezi încă, și nu primești deplinirea Dumnezeirii Fiului și a Duhului, caută pe altul să te boteze, sau mai bine să te înece în apa Botezului, fiindcă eu nu am voie a despărți Dumnezeirea Fiului și a Duhului de Dumnezeirea Tatălui și a te face mort, în vreme ce se cuvine a doua oară a te naște prin Botez. Încât nici darul Botezului să-l aibă, nici pe nădejdea care se naște prin botez*”¹⁴².

---

¹³⁷ Sf. Nicodim Aghioritul – Pidalion, tâlcuire la Canonul 46 Apostolic

¹³⁸ Sf. Evloghie al Alexandriei – Patrologia Graeca 103:954

¹³⁹ Sf. Nicodim Aghioritul – Pidalion, tâlcuire la Canonul 14 Apostolic

¹⁴⁰ Sf. Nicodim Aghioritul – Pidalion, tâlcuire la Canonul 46 Apostolic

¹⁴¹ Canonul 47 al Sf. Vasile cel Mare

¹⁴² Sf. Grigorie Teologul – Cuvântul 40: La Sfântul Botez

Mărturisire ortodoxă în fața eresului ecumenist

Înseamnă oare, după toate acestea, că primirea diferită din erezii diferite este recunoașterea lucrării Harului în unele dintre ele? Cuv. Serafim (Rose) lămurește astfel: „*Prin orice rânduială ar fi primiți ereticii, întotdeauna se înțelegea că omul primește pentru prima dată Harul, care este însușirea Trupului lui Hristos – a Bisericii*”¹⁴³, deci și atunci când ereticii sunt primiți prin mirungere, botezul lor devine botez adevărat abia atunci când ei se întorc în Biserică, și dacă sunt primiți prin pocăință, mirungerea lor și altele devin taine adevărate doar atunci când aceștia se alipesc la Biserica cea adevărată.

---

¹⁴³ Cuv. Serafim (Rose) – Gustul Ortodoxiei adevărate, cap. I

III. Învățătura Bisericii despre părtășia cu ereticii

Am arătat până acum tezele care alcătuiesc eresul ecumenismului, felurile în care acestea au fost aplicate în viața bisericilor ortodoxe, precum și răspândirea la care această învățătură a ajuns să fie împărtășită la cele mai înalte niveluri ale ierarhiei, ajungând a fi mărturisită și în documente oficiale.

Dar ce ar trebui să facem în cazul acesta noi, credincioșii Sfintei Biserici, văzând că ereticii ecumeniști, numindu-se ortodocși, batjocoresc însăși învățătura despre Ea? Sau văzând că aceștia tăgăduiesc menirea mântuitoare a Bisericii, spunând că pentru mântuire nu este neapărat să te afli în sânul Bisericii, că Adevărul nu este numai al Ei sau că Ea nu-L deține în plinătatea Lui? Sau că erezia nu este de fapt erezie, ci este un fel de adevăr? Prin toate acestea ei tăgăduiesc mărturisirea din Crez, în care spunem în fiecare zi: Cred întru Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească Biserică.

Învățătura Bisericii despre acestea vedem întâi în Sfânta Evanghelie de la Matei: „*Feriți-vă de proorocii mincinoși, care vin la voi în haine de oi, iar pe dinăuntru sunt lupi răpitori*” (Mt. 7:15), despre care Sfântul Teofilact al Bulgariei așa tâlcuiește: „*De obicei, ereticii sunt șireți și vicleni, de aceea zice „feriți-vă”. Ei spun cuvinte frumoase și arată de parcă ar avea viață cinstită, dar înlăuntru lor este capcană. Haina de oi este blândețea, de care se folosesc unii fâțarnici pentru a se linguși și a amăgi*”¹⁴⁴. Oare nu se scuză ecumeniștii că își propovăduiesc eresul și fac cele ale ereziei în numele dragostei și a păcii? La fel și Sfântul Apostol Pavel ne spune să fugim de cei care strică credința: „*De omul eretic, după întâia și a doua mustrare, depărtează-te, știind că unul ca acesta s-a abătut și a căzut în păcat, fiind singur de sine osândit*” (Tit 3:10-11), și iarăși: „*Nu vă înjugați la jug străin cu cei necredincioși, căci ce însoțire are dreptatea cu fărădelegea? Sau ce împărtășire are lumina cu întunericul? Și ce învoire este între Hristos și veliar sau ce parte are un credincios cu un necredincios?*” (II Cor. 6:14-15). La fel și în altă parte: „*Dar chiar dacă*

¹⁴⁴ Sf. Teofilact al Bulgariei – Tâlcuire la Sfânta Evanghelie de la Matei

noi sau un înger din cer v-ar vesti altă Evanghelie decât aceea pe care v-am vestit-o – să fie anatema! Precum v-am spus mai înainte, și acum vă spun iarăși: Dacă vă propovăduiește cineva altceva decât ați primit – să fie anatema!” (Gal. 1:8-9), despre care același tâlcuitor lămurește: „Anatematizând pe îngeri și pe sine însuși, el leapădă orice autoritate și prieteșug omenesc în chestiunile credinței... Și o spune nu pentru umilirea apostolilor, ci pentru a îngrădi gurile ispititorilor și a arăta că nu recunoaște nici o autoritate atunci când este vorba de dogme”¹⁴⁵. Și Sf. Ioan Gură de Aur spune următoarele: „Și nu a spus „dacă vor propovădui ceva potrivit”, sau „vor tăgădui toate”, ci „chiar dacă ceva puțin însemnat vor binevesti ce nu se potrivește cu ce am binevestit noi, să fie anatema!””¹⁴⁶. Și Sfântul Ignatie Teoforul: „Oricine vorbește altceva decât cele statornicite, chiar de ar fi demn în ale credinței, chiar de ar posti, chiar de ar păzi fecioria, chiar minuni de ar face, chiar de ar prooroci, să-ți fie acela ca un lup în piei de oaie, care lucrează moartea oilor”¹⁴⁷.

Iar pentru ca să ne călăuzim de un izvor de netăgăduit și pentru a adeveri cele spuse de Sf. Ignatie Briancianinov: „Când în noaptea senină de toamnă privesc cerul curat, așternut cu stele nenumărate, atât de diferite ca mărime, dar care împrăștie o singură lumină, atunci îmi spun: asemenea sunt scrierile Părinților. Când în ziua de vară văd marea cea necuprinsă fiind învăluită de mulțimea de corăbii cu pânzele coborâte, asemenea aripilor albe de lebede, corăbii mânite de același vânt, spre aceeași țință, spre același liman, atunci îmi spun: asemenea sunt scrierile Părinților. Când ascult un cor mare și bine acordat, în care diferitele glasuri se unesc în cântarea Dumnezeiască într-o armonie suavă, atunci îmi spun: asemenea sunt scrierile Părinților”¹⁴⁸, să luăm aminte, dar, la cuvintele sfinților, ca acestea să ne lumineze mințile și inimile noastre cu mântuitoarea lor învățătură și să-i lăsăm a ne vorbi fără nici un fel de amestecare a noastră.

Sf. Vasile cel Mare: „De cei care arată că mărturisesc credința ortodoxă, dar sunt în unire cu cei care i se împotrivesc, dacă după

---

¹⁴⁵ Sf. Teofilact al Bulgariei – Tâlcuire la Epistola către Galateni

¹⁴⁶ Sf. Ioan Gură de Aur – Tâlcuire la Epistola către Galateni

¹⁴⁷ Sf. Ignatie Teoforul – Epistola către Policarp al Smirnei

¹⁴⁸ Sf. Ignatie Briancianinov – Experiențe ascetice, 1:57

*muștrare nu vor întrerupe această unire, de aceea trebuie nu numai să te desparți, dar nici frați nu se cuvine să-i mai numești*¹⁴⁹.

*„Se cuvine ascultătorilor cuvântului celor ce sunt învățați cu Scripturile să cerce cu socoteală dreaptă acele care le zic dascălii și arhieriei; și câte sunt unite cu Scripturile să le primească, iară câte sunt neunite să le lepede; și despre aceia care rămân întru învățăturile străine să se întoarcă dinspre ei*¹⁵⁰.

Sf. Grigorie Teologul: *„Dar când este vorba despre o vădită necurăție, atunci trebuie mai degrabă să mergem la foc și sabie, necătând la nevoile vremii și a stăpânilor și îndeobște necătând la nimic, decât să fim părtași la sămânța vicleniei și să ne atingem de cei îmbolnăviți. Cel mai groaznic este să te temi de ceva mai mult decât de Dumnezeu, și din cauza fricii acesteia slujitorul adevărului să devină trădător al învățaturii credinței și adevărului*¹⁵¹.

*„Iar dacă cineva crede că acestea le grăim în chip drept, dar de dincolo ne învinovățește de comuniune cu ereticii, atunci să arate acestea unul dintre ai noștri, și atunci ori ne vom arăta dreptatea, ori ne vom depărta de comuniune*¹⁵².

Sf. Ioan Gură de Aur: *„De aceea v-am amintit adesea despre ereticii cei fără de Dumnezeu și vă rog și acum: să nu aveți nici un fel comuniune cu ei – să nu mâncați cu ei, să nu beți, să nu legați prietenii, nici relații, nici dragoste, nici pace. Căci dacă cineva se învoiește cu ereticii în acestea, acela se face străin de Biserica Sobornicească*¹⁵³.

Sf. Nichifor Mărturisitorul: *„Îi anatemizez pe cei care au lepădat predania sfinților, alipindu-se de învățăturile cele pervertite și aducătoare de moarte, și care au îndrăznit să semene neghină pe ogorul credinței ortodoxe, și pe toți cei ce-i urmează, ca pe o ocară a Bisericii lui Hristos, mă scârbesc de ei și îi anatemizez*¹⁵⁴.

---

¹⁴⁹ Sf. Vasile cel Mare – Patrologia Graeca 160:101C

¹⁵⁰ Sf. Vasile cel Mare – Regulile morale, 72:1

¹⁵¹ Sf. Grigorie Teologul – Cuvântul 6: Despre pace

¹⁵² Sf. Grigorie Teologul – Epistola întâi către presbiterul Cleodiniu împotriva lui Apollinarie

¹⁵³ Sf. Ioan Gură de Aur – Cuvânt despre prooroci mincinoși, învățători mincinoși, despre eretici și despre semnele sfârșitului veacului acestuia, cap. 7

¹⁵⁴ Sf. Nichifor Mărturisitorul – Epistolă către Papa Leon al III-lea

Din viața Sf. Nichifor Mărturisitorul: „Și chemând la sine pe mulți dreptcredincioși, îi sfătuia, îi ruga și îi învăța să nu se unească cu ereticii, să se ferească de aluatul lor și să fugă de învățătura lor ca de mușcătură de viperă”.

Sf. Atanasie cel Mare: „Fugiți de cei care, prefăcându-se că nu sunt de acord cu Arie, de fapt slujesc împreună cu cei care îl urmează”¹⁵⁵.

Din viața Sf. Atanasie: „Preasfințitul Atanasie nu primea la împărtășire bisericească pe Arie cel fără de lege, deși avea scrisori împăratești ca să fie primit”. Și în alt loc: „Atunci împăratul, fiind îndemnat de Eusebiu ereticul, a scris către dînșii cuvinte mai aspre, îngrozindu-i prin scoaterea din cinstea lor, de nu vor tăcea. Însă aceasta a făcut-o dreptcredinciosul și bunul împărat nu slujind mâniei, nici pe arieni iubind, ci având râvnă, deși nu după judecată, că adică bisericile să fie fără dezbinare, cu dreaptă inimă iubind pacea acolo unde nicidecum nu se putea să fie pace; căci cum putea fi erezia cu dreapta credință la un loc?”

Sf. Teodor Studitul: „Dacă ar da cineva toți banii lumii și are părtașie cu erezia, nu este prieten al lui Dumnezeu, ci vrăjmaș”¹⁵⁶.

„Știind că este erezie, să fugi de erezie, adică de eretici, încât nici să te împărtășești cu ei, nici să-i pomenești la dumnezeiasca liturghie”¹⁵⁷.

„Arhiereul aflat de curând în biserică, dar care zice în același timp că în chip rău s-a făcut sinodul și că „pierim”. Fiindcă pentru ce, mărturisind, nu fuge de pierzanie, despărțindu-se de erezie, ca să rămână episcop înaintea lui Dumnezeu?”¹⁵⁸.

Sf. Maxim Mărturisitorul: „Aflând eu Biserica Bizanțului așa precum era înainte, atunci și eu mă voi afla într-însa, precum am fost mai înainte, și voi merge la împărtășirea aceea fără nici o îndemnare omenească; dar cât timp vor fi într-însa smintelile eretice și smintitorii arhierei, până atunci nici un fel de cuvânt sau lucru nu mă va pleca să mă împărtășesc cu dînșii vreodată”¹⁵⁹.

---

¹⁵⁵ Sf. Atanasie cel Mare – Patrologia Graeca, 26:1185D-1188C

¹⁵⁶ Sf. Teodor Studitul – Scrisoarea 340: Fiului Taleleu

¹⁵⁷ Sf. Teodor Studitul – Scrisoarea 39: Egumenului Teofil

¹⁵⁸ Sf. Teodor Studitul – Scrisoarea 40: Fiului Naucratie

¹⁵⁹ Viața Sf. Maxim Mărturisitorul

Sf. Marcu al Efesului: *„Fugiți de ei și de orice comuniune cu ei, o, fraților! Asemenea oameni sunt apostoli mincinoși, lucrători vicleni, care își iau chipul Apostolilor lui Hristos”*¹⁶⁰.

*„Sunt pe deplin încredințat că cu cât mai mult mă îndepărtez de el [patriarhul uniat – n.n.] și de cei ce-l urmează, cu atât mai mult mă apropiu de Dumnezeu și de drepti și de Sfinții Părinți. Îndepărtarea de ei este unirea cu Adevărul și cu Sfinții Părinți și teologi ai Bisericii”*¹⁶¹.

*„Toți Dascălii Bisericii, toate Soboarele și toate Dumnezeieștile Scripturi ne îndeamnă să fugim de cei ce cugetă diferit și să oprim comuniunea cu aceștia”*¹⁶².

Sf. Ioan Damaschin: *„Toate hotărârile acestor Soboare le iubesc și mă bucur de ele, primind toate câte au hotărât și lepădând și anatimizând toate câte au lepădat ele; și orice erezie, începând cu Simon Magul și până la cei care acum s-au răscolat împotriva Sfintei Biserici a lui Hristos Dumnezeuul nostru”*¹⁶³.

Sf. Antonie cel Mare: *„Să nu aveți nici o împărtășire cu prea răucredincioșii arieni, că nu are nici o împărtășire lumina cu întunericul”*¹⁶⁴.

Sf. Efreem Sirul: *„Vai de cei ce murdăresc sfânta credință cu eresuri sau încheie vreo înțelegere cu ereticii! Atunci se va cere de la fiecare din noi mărturisirea credinței și unirea Botezului, credința curată de orice eres, pecetea neștearsă și haina neîntinată”*¹⁶⁵.

Sf. Nicodim Aghioritul: *„Veți spune, dacă este viclean conducătorul, să ne supunem lui? În ce înțeles zici „viclean”? Dacă aceasta ține de credință, lasă-l și fugi – nu numai de om, ci și înger din cer de ar fi”*¹⁶⁶.

Sf. Chiril al Ierusalimului: *„Cu dreptate și cu adevăr putem numi adunările ereticilor drept adunare a celor ce viclenesc... de aceea Crezul te previne, învățând așa: „Întru Una, Sfântă, Sobornicească Biserică”*,

---

¹⁶⁰ Sf. Marcu al Efesului – Epistolă către toți creștinii ortodocși din uscat și din insule

¹⁶¹ Sf. Marcu al Efesului – Testament pe patul de moarte

¹⁶² Sf. Macru al Efesului – Mărturisirea Credinței făcută la Soborul de la Florența

¹⁶³ Sf. Ioan Damaschin – Despre dreapta credință

¹⁶⁴ Viața Sf. Antonie cel Mare

¹⁶⁵ Sf. Efreem Sirul – Cuvânt pentru a doua venire a Domnului nostru Iisus Hristos

¹⁶⁶ Sf. Nicodim Aghioritul – Carte folositoare de suflet, 4:12

*pentru ca tu să fugi de aceste adunări mârșave, ci să te afli întotdeauna în Sfânta Soborniceasca Biserică, în care ai și renăscut*¹⁶⁷.

Din viața Sf. Chiril al Ierusalimului: *„Deci preasfințitul Chiril, văzând că Acachie, mitropolitul Cezareei, este socotit eretic și de sinodul local al Sfinților Părinți din Sardica, mai înainte biruit, și nu după canoanele bisericești, ci după împărăteasca stăpânire ținea rânduiala Mitropoliei, nu voia să se supună aceluia”*.

Sf. Iosif Voloțki: *„Să fie demn pentru tine oricine, afară de cel care învață erezia. Dacă va fi eretic, vom stăruii să nu primim de la el nici învățătura, nici împărțășania, și nu numai că nu ne vom împărțăși la el, ci îl vom osândi și cu toate puterile îl vom da pe față, ca să nu devenim părtași pieirii lui”*¹⁶⁸.

Sf. Policarp al Smirnei: *„Apostolii și ucenicii lor se păzeau deeretici, încât nici nu voiau să vorbească cu dânșii, căci se sârguiau să înșele adevărul cu cuvintele lor cele meșteșugite și mincinoase”*¹⁶⁹.

Sf. Amfilohie al Iconiei: *„Așa și Dumnezeu, Părintele, nu rabdă ocară Fiului Său, ci se întoarce și urăște pe cei ce-L hulesc pe El, și se mânie asupra celor ce se unesc cu blestematul lor eres!”*¹⁷⁰.

Sf. Isidor Pelusiotul: *„Precum marinarii ascund momeala sub chipul mâncării și prind peștii pe neașteptate, asemenea și războinicii eresurilor, ascunzându-și gândurile rele după cuvinte frumoase, precum cu o undiță îi ademenesc pe cei simpli la pierzanie”*¹⁷¹.

Din viața Sf. Ipatie de Rufinian: *„Cum am aflat că [Patriarhul Nestorie] spune erezii despre Dumnezeu, am încetat orice comuniune cu el și nu-i mai pomenesc numele; pentru că nu este episcop”*.

Sf. Meletie Mărturisitorul: *„Nu-i ascultați nici pe pustnici, nici pe preoți, și nici pe cei ce ne propovăduiesc învățături nelegiuite, și povățuiesc în chipul cel rău, și nici pe aceștia și nici chiar pe episcopi să nu-i ascultați, dacă mărturisesc lucruri neadevărate, care nu sunt spre*

---

¹⁶⁷ Sf. Chiril al Ierusalimului – Cateheze, cap. 26

¹⁶⁸ Sf. Cuv. Iosif Voloțki – Luminătorul, Cuvântul VII

¹⁶⁹ Viața Sf. Policarp al Smirnei

¹⁷⁰ Viața Sf. Amfilohie, Episcopul Iconiei

¹⁷¹ Sf. Isidor Pelusiotul – Scrisori, Cartea I, Scrisoarea 102: Către citețul Timotei

folos. Să fim lucrători, și să cuvântăm, și să stăm împotriva celor ce îndeamnă la rătăcire în chip viclean.

Nu este cu dreptate și cu cuviință bine-credincioșilor a tăcea acolo unde se calcă poruncile lui Dumnezeu și din aceasta își întăresc înșelăciunea ceilalți potrivnici. Pentru că a zis un mare părinte: Acolo unde este primejdie a se despărți cineva de la Dumnezeu, ce bine-credincios poate să stea deoparte și să tacă, sau cu totul să se liniștească? Pentru că tăcerea sa îl vădește cum că și el se învoiește acestor rele. Și aceasta ne-o arată Înainte-Mergătorul Domnului și vitejii Macabei, care pentru o mică poruncă a legii s-au primejduit până la moarte și n-au părăsit nici cea mai mică parte a predaniilor primite. Căci războiul de multe ori este lăudat și lupta se arată mai bună decât vătămătoarea de suflet pace. Că mai bine este să stea cineva împotriva celor rău cugetători, decât să urmeze lor și să se despartă de Dumnezeu pentru a se uni cu ei”¹⁷².

Din viața Sf. Ier. Vasile Mărturisitorul, Episcopul Pariei: „Apoi, după ce s-a pornit eresul luptării de icoane pe vremea împărăției lui Leon Isaurul, Sfântul Vasile s-a arătat mărturisitor al lui Hristos. Pentru că nu se unea cu ereticii, nici nu se învoia cu ei”.

Sf. Martin, Papa Romei: „Iată în mâinile voastre sînt, faceți cu mine ce voîți, precum Dumnezeu v-a lăsat. Însă să știți cu întemeiere, că de mă veți sfărâma în bucăți, nu mă voi împărtași cu biserica Constantinopolului, cât timp aceasta va sta în credința cea rea”¹⁷³.

Din viața Sf. Cuv. Ilarion cel Nou: „Atunci fiind eliberat și Cuviosul Ilarion, nu s-a întors la mănăstirea sa, deoarece nu încetase eresul luptării de icoane, iar scaunele episcopale erau ținute de învățători eretici și arhieriei mincinoși”.

Din viața Sf. Cuv. Teodor: „Fericitul Teodor...ajungând degrabă la împărăteasca cetate, mai întâi a mustrat cu limbă slobodă pe năimitul care nu era păstor, pe Teodot Milisianul, mincinosul Patriarh al împărăteștii cetăți, pentru că răzvrătește pe cei ce păreau că îi îndreptează și mănâncă pe aceia pe care îi hrănește cu hrana cea vătămătoare a învățaturii ereticești”.

---

¹⁷² Sf. Meletie Mărturisitorul – Carte în stihuri

¹⁷³ Viața Sf. Martin, Papa Romei

Din viața Sf. Gheorghe Mărturisitorul: *„Că mulți învoindu-se la credința cea rea a împăratului, el, prin înțelepciunea cea bogată, a rușinat pe împărat, iar pe mincinosul patriarh Teodot, care se numea „Casiter” și pe ceilalți cu dânșii eretici, i-a făcut să-și cunoască amăgirea lor”.*

Din viața Sf. Sfințit Mucenic Eusebiu, Episcopul Samosatelor: *„Iar în cetatea Samosatelor, în locul Sfântului Eusebiu a fost trimis de arieni un episcop cu numele Evnomie care cugeta cele arienești. Acela venind în cetate, nimeni nu i-a dat cinstea ce i se cuvenea unui episcop; pentru că n-a ieșit întru întâmpinarea lui nici un om, nici bogat, nici sărac, nici meșter, nici lucrător de pământ, nici bărbat, nici femeie, nici bătrân, nici tânăr, nici măcar un copil, deoarece toți cetățenii erau dreptcredincioși și nu voiau să cinstească pe episcopul cel răucredincios, nici să se binecuvinteze de el și nici să-l vadă. Deci Evnomie a intrat în episcopie și a luat biserica sobornicească cu stăpânire împărătească. Iar oamenii, văzând aceasta, nu se mai duceau la biserica aceea, neiubind pe ereticul care era într-însa arhieru și nimeni nu mergea la el nici în casă, nici în biserică, nici la casa arhierescă”.*

Din viața Sf. Nichita Mărturisitorul: *„Pentru ascultarea bătrânilor m-am supus nevrând, împlinind voia lor, m-am împărtășit cu mincinosul Patriarh Teodot, de care lucru îmi este jale și mă căiesc. Deci, să știi bine că de acum înainte nici o împărtășire nu-mi este cu voi. Ci petrec întru predaniile Sfinților Părinți, pe care le-am primit de la început”.*

De ce toți acești Sfinți și Cuvioși sunt atât de întăriți în această chemare de a fugi de eretici? De ce nu se cuvine să ne supunem episcopilor care propovăduiesc erezia? De ce vedem aceeași stăruire în viața și învățătura tuturor Părinților care au trăit în timpurile răspândirii ereziilor? Pentru că aici este pusă pe cântar propria noastră mântuire – lucrul cel mai scump și râvnit de către orice creștin. *„Să ne ferim cu toate puterile de a primi împărtășania ereticilor și a o da lor, ca să nu ne facem părtași învățaturii lor stricate și osândirii lor”*¹⁷⁴ – să nu ne facem părtașii osândirii lor zice Sf. Ioan Damaschin! Iar Sf. Pahomie cel Mare pe patul de moarte i-a chemat pe frați *„învățându-i spre folosul sufletului lor și poruncindu-le să*

---

¹⁷⁴ Sf. Ioan Damaschin – Descoperire cu amăruntul a Pravoslavniciei Credințe, IV:13

*se păzească de eretici ca de o otravă vătămătoare de suflet și aducătoare de moarte*¹⁷⁵.

Așadar, felul în care creștinii se cuvine să fugă de eretici și să se îngrădească de împărtășirea cu ei îl putem vedea în multe pilde din viețile Sfinților și din istoria Bisericii, iar temeiul canonic pentru aceasta a fost formulat în canonul 15 al Sinodului I-II din Constantinopol, ținut în 861. Numele acestui canon este „Osânda schismei. Schisma față de Patriarh. Care despărțire nu este schismă”, iar în text se spune așa: „*Cele ce sunt rânduite pentru presbiteri, episcopi și mitropoliți, cu mult mai vârtos se potrivesc pentru Patriarhi, Drept aceea, dacă vreun presbiter sau episcop, sau mitropolit arîndrăzni să se depărteze de comuniunea cu propriul său Patriarh și nu ar pomeni numele acestuia, precum este hotărât și rânduit în dumnezeiasca slujbă tainică, ci mai înainte de înfățișarea în fața sinodului și de osândirea definitivă a acestuia ar face schismă, Sfântul Sinod a hotărât ca acela să fie cu totul străin de toată preoția, dacă numai se va vădi că a făcut această nelegiuire. Și acestea s-au hotărât și s-au pecetluit pentru cei ce sub pretextul oarecăror vinovății se depărtează de întâii lor stătători și fac schismă și rup unitatea Bisericii. Căci cei ce se despart pe sine de comuniunea cea cu întâiul stătător al lor pentru oarecare eres osândit de sfințele sinoade sau de Părinți, Firește adică, de comuniunea cu acela care propovăduiește eresul în public și cu capul descoperit îl învață în Biserică, unii ca aceștia nu numai că nu se vor supune certării canonicesti, desfăcându-se pe sineși de comuniunea cu cei ce se numește episcop chiar înainte de cercetarea sinodicească, ci se vor învrednici și de cinstea cuvenită celor ortodocși. Căci ei nu au osândit pe episcopi, ci pe pseudoepiscopi și pe pseudoînvățători și nu au rupt cu schismă unitatea Bisericii, ci s-au silit să izbăvească Biserica de schisme și de dezbinări*”.

Iar că acest canon a fost scris abia în 861 nu trebuie înțeles ca o rânduială nouă, apărută atunci, ci ca o consemnare scrisă a tradiției dintotdeauna a Bisericii, căci pe vremea Sf. Teodor Studitul, a Sf. Maxim Mărturisitorul și a altor sfinți din timpurile marilor erezii nu exista acest canon, iar ei totuși au săvârșit și au îndemnat la îngrădirea de eretici, într-un glas chemându-ne pe toți cei ce căutăm mântuirea să fugim de lupii

---

¹⁷⁵ Viața Sf. Pahomie cel Mare

răpitor îmbrăcați în haine de păstori! Așa au procedat Sf. Vasile cel Mare, Sf. Maxim Mărturisitorul, Sf. Teodor Studitul, Sf. Marcu al Efesului – toți au încetat comuniunea cu cei care, propovăduind erezia lor, duceau sufletele credincioșilor la pierire.

Mai desfășurat vom vorbi despre acest canon în capitolul următor.

Și să nu uităm, fraților, că marea biruință a ecumenismului – a unității sincretiste dintre oameni de credințe diferite – este chiar unitatea ecumeniștilor cu cei ce sunt împotriva lor. Să nu ne facem părtași acestora, ca să nu ne facem părtași ai osândirii lor, ci să avem dragoste pentru Sfânta lui Dumnezeu Biserică, unde *„toate sunt o minune, toate sunt o taină, „toate mai presus de înțelegere, toate prea slăvite”. Aici nimic nu e simplu, nimic neînsemnat sau secundar, pentru că toate sunt divino-umane, toate pline de har, toate sunt îmbinate laolaltă într-un organism divino-uman într-o „mare taină” sobornicească, divino-umană”*¹⁷⁶, după cuvântul Sf. Iustin Popovici.

---

¹⁷⁶ Sf. Iustin Popovici – Capitole ecleziologice, 34

IV. Rămânerea în comuniune cu ecumeniștii – argumente și contraargumente

Am arătat până acum pentru care motive ecumenismul este erezie, și nu o erezie obișnuită, ci chiar erezia ereziilor; am mai arătat și învățătura Sfinților Părinți despre părtășia credincioșilor cu ereticii. Totuși, cu toate că învățătura Bisericii în această privință nu poate fi pusă sub semn de întrebare, ne ciocnim cu situația în care mulți ortodocși conservatori și tradiționaliști continuă să rămână în comuniune cu ecumeniștii, legitimându-i și îndreptățindu-i în așa fel și îngăduind răspândirea acestei erezii printre credincioșii ortodocși.

Fără nici o îndoială, o atitudine atât de hotărâtă a Părinților Bisericii față de depărtarea de erezie și de eretici are profunde pricini duhovnicești, cea mai importantă dintre acestea fiind mântuirea sufletului. Dar cum putem vedea, o asemenea comuniune are și alte urmări, căci ecumenismul, fiind o erezie ecleziologică, strică nu doar învățătura despre Biserică, ci și conștiința ecleziologică a celor care resping această învățătură, numind-o erezie. Cum altfel s-ar putea explica faptul că pe mulți ortodocși tradiționaliști îi poți vedea afirmând că ruperea de eretici este schismă, sau că erezia episcopatului nu reprezintă nici o primejdie pentru ortodocși, sau că trebuie dintâi să ajungi la viața sfântă, abia apoi să mărturisești credința și multe alte amăgiri, cu care cu durere constatăm că s-au ales. Iată ce ne arată, însă, viața Sf. Nichita Mărturisitorul despre lucrarea celor vicleni: *„Acei eretici răucredincioși, văzând pe părinții aceia că voiesc mai bine să moară decât să se depărteze de credința lor cea deapță, au găsit asupra lor o amăgire ca aceasta, zicându-le: „Nu avem trebuință de altceva de la voi, decât numai împreună cu Teodot, Patriarhul, să vă împărtășiți în biserică cu Sfințele Taine, iar mai mult decât aceea să nu faceți nimic. Și astfel veți merge în libertate în mănăstire, cu credința și înțelegerea voastră”*” – să fim cu luare aminte, fraților, ca să nu fim amăgiți și noi în același chip!

Vom încerca să combatem cele mai răspândite argumente ale celor care, văzând lucrarea ereziei ecumeniste și înțelegând ce înseamnă aceasta, totuși caută justificări pentru rămânerea în comuniune cu ecumeniștii.

1. „Trebuie să rămânem în Bisericile canonice”

Din mulțimea argumentelor care sunt aduse în favoarea păstrării comuniunii cu ecumeniștii, anume pe acesta l-am pus la loc de căpătâi, căci l-am considerat a fi cel mai păgubitor și înșelător pentru creștini, cu atât mai mult că are origine romano-catolică, unde papa rămâne capul „canonic” al bisericii lor fără vreo legătură cu credința pe care o mărturisește¹⁷⁷.

În concepția actuală, bisericile canonice sunt toate bisericile locale care au comuniune cu Patriarhia Ecumenică și, respectiv, au comuniune între ele. După cum se arată în istoria Bisericii și în viețile Sfinților, însă, de multe ori asta nu a însemnat și dreapta mărturisire a acestor biserici. Criteriul de căpătâi a fost dintotdeauna mărturia ortodoxă, aflarea în Adevăr, și nu vechimea scaunului episcopal sau comuniunile sale. Când Sfântul Maxim Mărturisitorul a fost întrebat¹⁷⁸:

„De ce Biserică ții? De cea de Constantinopol, de Roma, de Antiohia, de Alexandria sau de Ierusalim? Fiindcă toate aceste Biserici, cu părțile cele ce se află sub ele, sunt unite. Deci, de ești fiu al Bisericii sobornicești, intră neîntârziat în comuniune cu noi, ca să nu te trezești pe cine știe ce drum străin sau nou, care te va face să cazi acolo unde nu te aștepți!

Grăit-a Sfântul:

Domnul Hristos a numit Sobornicească Biserică pe acea care păzește adevărata și mântuitoarea mărturisire de credință. Pentru această mărturisire El l-a numit pe Petru fericit și a spus că va zidi Biserica Sa pe această mărturisire”.

Se face o eroare când se confundă unitatea și aflarea în comuniune a bisericilor locale, neglijată fiind mărturisirea de credință a acestor biserici, cu sobornicitatea Bisericii lui Hristos, căci spune Sf. Chiril al Ierusalimului: *„Biserica se numește Sobornicească pentru că propovăduiește pretutindeni și pe deplin toată învățătura pe care trebuie s-o cunoască oamenii, învățătura despre cele văzute și nevăzute, cele cerești și pământești, pentru că aduce tot neamul omenesc la credința cea adevărată”*¹⁷⁹.

---

¹⁷⁷ Vatican II, Lumen gentium, cap. 22

¹⁷⁸ Viața Sf. Maxim Mărturisitorul

¹⁷⁹ Sf. Chiril al Ierusalimului – Cateheze, 18:23

Biserica Romei a fost și ea canonică în înțelesul acesta, ceea ce totuși nu a oprit-o de la căderea în cumplitele sale erezii, la fel cum s-a întâmplat și cu Patriarhiile așa-zis canonice în timpul Sf. Maxim Mărturisitorul sau a Sf. Marcu al Efesului.

Mărturisirea Adevărului este nu doar o însușire a Bisericii lui Hristos, ci este chiar temelia pe care a fost așezată de către Mântuitorul, cum a arătat mai sus și Sf. Maxim Mărturisitorul, iar împreună cu el și Sf. Filaret al Moscovei: *„Biserica este de Dumnezeu așezată comunitate a oamenilor care sunt uniți prin credința ortodoxă, Dumnezeiasca Lege, ierarhie și Taine”*¹⁸⁰. Și în același duh Sf. Nicolae Velimirovici: *„Cine sunt mădularele Bisericii? Oamenii, bărbați și femei, toți cei ce sunt uniți întru credința cea adevărată”*¹⁸¹. Firește au mărturisit patriarhii ortodocși: *„Biserica Sobornicească nu poate să greșească sau să se înșele, propovăduind minciuna în locul Adevărului”*¹⁸². Și iarăși Sf. Filaret al Moscovei, împreună cu ei: *„Ea niciodată nu poate să apostazieze, nici să greșească în adevărul credinței sau să cadă în înșelare”*¹⁸³.

Canonicitatea nu poate fi justificată nici prin succesiunea apostolică a scaunului episcopal, căci zice Sf. Nicolae al Ohridei: *„Succesiunea apostolică este păzirea învățaturii apostolilor de către ierarhia legitimă a Bisericii și primirea harului Duhului Sfânt”*¹⁸⁴. Și iarăși Sf. Filaret: *„Crezul, spunând că Biserica e Apostolică, ne învață să urmăm cu tărie învățătura și predania apostolică și să ne ferim de acea învățătură și acei învățători care nu se sprijină pe cea a apostolilor”*¹⁸⁵. Iar Sf. Grigorie Teologul așa lămurește succesiunea apostolică: *„Întru aceasta și trebuie să fie văzută succesiunea, căci unimea cugetului face și scaunele [episcopale] unite, iar deosebirea cugetului face și deosebirea scaunelor. Una este succesiunea numai cu numele, iar alta – în esență însăși. Căci acela este adevărat*

¹⁸⁰ Sf. Filaret al Moscovei – Cateheza Bisericii Ortodoxe Sobornicești de Răsărit, cap.250

¹⁸¹ Sf. Nicolae Velimirovici – Credința Sfinților. Cateheza Bisericii Ortodoxe de Răsărit., cap. II.1.10

¹⁸² Enciclica Patriarhilor Ortodocși din 1723

¹⁸³ Sf. Filaret al Moscovei – *op. cit.*, cap.269

¹⁸⁴ Sf. Nicolae Velimirovici – *op. cit.*, II.1.10

¹⁸⁵ Sf. Filaret al Moscovei – *op. cit.*, cap.273

*succesor... care nu se ține de învățatură potrivnică, ci păzește credința neschimbată*¹⁸⁶.

Așadar, care biserică a fost canonică în timpul monotelismului: cea a Sf. Maxim sau cea a Patriarhilor? Dar în timpul iconoclasmului: cea a ortodocșilor sau cea a prigonitorilor sfințelor icoane? Fără îndoială o astfel de pervertire a conștiinței ecleziologice a creștinilor este una din urmările ecumenismului, una din amprentele lăsate de această învățatură în conștiințele credincioșilor.

Abordarea pur juridică a canonicității unei biserici locale reprezintă o înțelegere greșită a ecleziologiei ortodoxe, căci neglijează dreapta mărturisire a credinței, care este o însușire de temelie a Bisericii lui Hristos.

2. „Îngrădirea de ecumeniști este schismă”

Un alt argument adus spre îndreptățirea lepădării de credință în care se află creștinul este acea idee că îngrădirea de episcopii și preoții ecumeniști este o schismă. Căci, zic ei, cel ce încetează pomenirea episcopului său, chiar dacă acesta învață fațăș erezii, se depărtează de Biserica lui Hristos și devine străin acesteia. Vestitul scriitor ortodox „tradiționalist”, pr. Epifanie Teodoropulos, în lucrarea sa „Cele două extreme Ecumenismul și Stilismul”, spune: „*Schisma, iubii frați, nu este creată de eventualele abateri de la linia exactă a Sfințelor Canoane, ci de întreruperea împărtășirii și legăturii cu celelalte Biserici ortodoxe și afurisirea de către ele*”¹⁸⁷, iar în altă parte zice „*Atunci trebuie să vă restabiliți legăturile canonice cu ea [Biserica ortodoxă oficială, n.n.], ca astfel să vă aflați cât se poate de repede în împărtășire canonică cu Biserica Ortodoxă de pretutindeni*”¹⁸⁸. Aceste cuvinte ne arată clar poziția acestui părinte, de care se conduc și mulți creștini de astăzi și anume că cei ce au întrerupt pomenirea episcopului lor chiar și din motiv de erezie și prin urmare au întrerupt comuniunea cu Biserica Ortodoxă oficială (din care face parte acest episcop), au devenit schismatici și străini de *Biserica Ortodoxă de pretutindeni*. Având în vedere acest pericol, părintele Epifanie ne comunică

---

¹⁸⁶ Sf. Grigorie Teologul – Cuvântul 21: Laudă lui Atanasie cel Mare

¹⁸⁷ Epifanie Teodoropulos – Cele două extreme Ecumenismul și Stilismul, Apologeticum, 2006, p.31

¹⁸⁸ *Ibidem*, p 33

și felul în care trebuie să ne împotrivim fărădelegii și ereziei propovăduite de ierarhi: „*Orice împotrivire care nu duce la schismă este justificată. Binecuvântate sunt gurile care protestează împotriva acțiunilor anti-ortodoxe ale patriarhului și binecuvântate sunt scrierile care înfierează acrobațiile lui în materie de credință. Luptă continuă și neîncetată împotriva patriarhului, DA! Schismă însă, NU!*”¹⁸⁹.

Adevărate sunt cuvintele Apostolului care a zis că și între noi vor fi învățători mincinoși, care vor strecura eresuri pierzătoare (II Petru 2:1). Un asemenea învățător este și acesta. El tăgăduiește învățăturile Părinților și a întregii Biserici, în loc propunând învățături după *poftele sale*, cu atât mai grav că *mulți se vor lua după învățăturile lor rătăcite și, din pricina lor, calea adevărului va fi hulită* (II Petru 2:2). Spun acestea, pentru că altele sunt învățăturile Bisericii despre schismă și ruperea comuniunii cu un episcop eretic, decât cele propuse de acest părinte. Astfel, numind schismă ceea ce este ortodox și necesar pentru mântuire, acest părinte plasează creștinii care se conduc de părerile lui într-o imposibilitate de a proceda folositor și mântuitor.

De prisos este să vorbim despre faptul că Sobornicitatea și Unitatea Bisericii este de o altă natură decât cea pe care stăruie să o prezinte unii – acest subiect a fost analizat în subcapitolul precedent. Aici trebuie să analizăm ce este de fapt o schismă și cum trebuie să ne raportăm la un episcop eretic, adică la acel episcop ce stăruie în propovăduirea unei erezii osândite de Părinți și de Biserică.

Canoanele 12, 13, 14, 15 ale Soborului I-II din Constantinopol interzic, sub pedeapsa caterisirii, întreruperea pomenirii episcopului locului și întreruperea de către episcop a pomenirii Mitropolitului și a Patriarhului său. Astfel se osândește schisma ca *[fiind] despărțirea Trupului lui Hristos cu mânia (turbăciunea) schismaticilor*¹⁹⁰. Cu aceste canoane, Sfinții Părinți au stabilit că *dacă de acum înainte vreun presbiter sau diacon va osândi pe episcopul său pentru oarecare vinovăție, înainte de sinodiceasca judecată și cercetare și de osândirea lui desăvârșită ar îndrăzni să se depărteze de la comuniunea cu acela și numele lui nu-l va pomeni la sfintele rugăciuni*

---

¹⁸⁹ *Ibidem*, p 45

¹⁹⁰ Canonul 13 al Sinodului I-II din Constantinopol

*ale liturghiilor, precum s-a predanisit Bisericii, acela să se supună caterisirii și să se lipsească de toată demnitatea ieraticască*¹⁹¹. Totodată, iubitorii de Dumnezeu Părinți, judecând întreruperea pomenirii episcopului osândit pentru oarecare vinovăție înaintea sinodicească judecată (lucru despre care se vorbește în 4 canoane la rând), o cu totul altă atitudine stabilesc față de un episcop ce învață fățiș erezii, subliniind faptul că una este cauza pentru care se întrerupe pomenirea: „Și acestea s-au hotărât și s-au pecetluit pentru cei ce sub pretextul oarecăror vinovății se depărtează de întâii lor stătători și fac schismă și rup unitatea Bisericii. Căci cei ce se despart pe sine de comuniunea cea cu întâiul stătător al lor pentru oarecare eres osândit de sfințele sinoade sau de Părinți, firește adică, de comuniunea cu acela care propovăduiește eresul în public și cu capul descoperit îl învață în Biserică, unii ca aceștia nu numai că nu se vor supune certării canonicesti, desfăcându-se pe sineși¹⁹² de comuniunea cu cel ce se numește episcop chiar înainte de cercetarea sinodicească, ci se vor învrednici și de cinstea cuvenită celor ortodocși. Căci ei nu au osândit pe episcopi, ci pe pseudoepiscopi și pe pseudoînvățători și nu au rupt cu schismă unitatea Bisericii, ci s-au silit să izbăvească Biserica de schisme și de dezbinări”¹⁹³.

Ce înțelegem noi din aceste înțelepte cuvinte și porunci? Întâi de toate, înțelegem că unul este cazul când întrerupem pomenirea unui episcop din motivul oarecărei vinovății și cu totul altul atunci când creștinii se îngrădesc de un propovăduitor al unei erezii. În primul caz, întreruperea pomenirii episcopului se interzice și este osândită ca schismă, iar în cazul cel din urmă – creștinii ce au întrerupt pomenirea episcopului eretic sunt lăudați, pentru că *nu au rupt cu schismă unitatea Bisericii, ci s-au silit să izbăvească Biserica de schisme și de dezbinări*. Unul și același lucru (sau acțiune) într-un caz este osândit iar în altul lăudat, diferența fiind în calitate și statutul episcopului pomenit. Nu însăși acțiunea este bună sau rea, ci calitatea acțiunii depinde de împrejurările în care a fost făcută,

---

¹⁹¹ *Ibidem*

¹⁹² În alte ediții a Pidalionului este scris îngrădindu-se pe sineși, în edițiile ruse a Pidalionului fraza sună: „таковые аще и оградят себя от общения с глаголемым епископом”, deci se are în vedere anume îngrădirea față de episcopul eretic.

¹⁹³ Canonul 15 al Sinodului I-II din Constantinopol

precum și un medicament în cazul unui trup sănătos poate fi otrăvă iar în cazul unui bolnav – leac. La fel și pomenirea și întreruperea pomenirii poate fi și bună sau rea, în dependență de raportul episcopului pomenit cu Biserica lui Hristos.

Schismă este numită ruperea comuniunii cu Biserica adevărată prin încetarea pomenirii unui episcop adevărat, fiindcă chiar și în cazul unei vinovății (afară de eresuri) episcopul rămâne episcop adevărat până la judecata soborului. Iar ruperea comuniunii cu un episcop eretic (episcop care propovăduiește un *oarecare eres osândit de sfintele sinoade sau de Părinți*) este îngřádirea creștinilor de *cel ce se numește episcop*, de fapt fiind *pseudoepiscop și pseudoînvățător*, iar prin urmare este *îngřádire* a creștinului de erezie și arătarea pe față a acestui lucru. Anume prin asta este păzită Biserica de schisme, după cum e și scris că unii ca aceștia *s-au silit să izbăvească Biserica de schisme și de dezbinări*.

Deci este vădit faptul că încetarea pomenirii unui episcop eretic nu este o schismă, ci, dimpotrivă, este păzire de schismă. Argumentul schisme este adus pentru a zăpăci mințile celor ce nu au cercetat cu amănuntul învățăturile Bisericii la acest subiect și se bazează pe o înțelegere emotivă și superficială a subiectului dat. Precum și pe autoritatea „teologilor oficiali” care țin linia tradiționalistă și creează imaginea luptei cu erezia ecumenistă, dar nu îngăduie ruperea pomenirii a episcopilor eretici pe motiv că aceasta ar fi o schismă. În învățăturile unora ca aceștia e și mai mult ecumenism decât la adunăturile și simpozioanele ecumeniste. Acei de acolo leapădă fațăș Biserica pentru „dragostea” față de păgâni și învățatura lor, iar unii ca aceștia, îmbrăcând piei de oaie, se prefac a fi luptători cu fărădelegea și răstălmăcind cuvintele Sfinților și a Scripturii duc o mulțime de lume spre pierzare. Ce oare poate fi mai ecumenist decât atunci când cel ce pretinde că luptă cu ecumenismul singur este bolnav și otrăvit de ciuma ereziei, lucru care se vede chiar din credința lui ecumenistă?

De mirare este faptul că acei „teologi” care se tem atât de mult de încetarea pomenirii pe motiv de schismă (cu toate că în cazul dat nici nu poate fi vorba de schismă), nu se îngrijesc deloc de faptul aflării conștiente în comuniune cu erezia. Să privească unii ca aceștia la ce zic Sfinții și purtătorii de Dumnezeu Părinți despre acest lucru: *„De cei care arată că mărturisesc credința ortodoxă, dar sunt în unire cu cei care i se*

*împotrivesc, dacă după muștrare nu vor întrerupe această unire, de aceea trebuie nu numai să te desparți, dar nici frați nu se cuvine să-i mai numești*¹⁹⁴, iar altul zice: „*Vai de cei ce murdăresc sfânta credință cu eresuri sau încheie vreo înțelegere cu ereticii! Atunci se va cere de la fiecare din noi mărturisirea credinței și unirea Botezului, credința curată de orice eres, pecetea neștearsă și haina neîntinată*”¹⁹⁵.

3. „Ereticii trebuie dintâi osândiți de un sinod ortodox”

Având în vedere mulțimea rătăcirilor și a credințelor neadevărate care primejduiesc creștinii și despart Biserica, nu este deloc uimitor că întru apărarea propriei apostazii, unii încearcă să inventeze argumente și îndreptățiri ca să le dea drept învățături ortodoxe și cucernice, iar fiind date pe față unele, aceștia născocesc altele și mai năstrușnice, după care continuă să se ascundă. Astfel, chiar dacă uneori ei cad de acord cu faptul că întreruperea pomenirii episcopului eretic nu este schismă, ei încearcă să răstălmăcească învățăturile sfinților despre ascultare și calea împărătească, zicând că trebuie pomenit episcopul, chiar de propovăduiește învățături străine, până ce va fi osândit de vreun sinod ortodox. Unii ce procedează în acest chip se arată a fi adevărați lupi în piei de oaie. Pe din afară parcă grijesc de Biserică și de mântuirea oamenilor, iar pe dinăuntru se leapădă singuri de credință și pe alții îi îndeamnă să facă la fel. Însuși argumentul adus de ei poate fi cu ușurință combătut, mai greu de combătut fiind „*buna intenție*” și „*grija de Biserică*” a acestor mincinoși. Anume acestea din urmă nasc o multime de argumente noi întru întărirea propriei lepădări, făcând astfel o primejdie și mai mare pentru adevărații credincioși.

Întorcându-ne la argumentul propus de a arăta de ce nu este adevărat că pentru a lepăda otrava minciunii și pe cel ce o răspândește, adică să întrerupem pomenirea episcopului eretic, trebuie să fie osândit acesta de un sinod ortodox. Nu este adevărat întâi de toate pentru că o astfel de afirmație contravine Tradiției Bisericii și Sfintelor Canoane, în special celui invocat în polemici la acest subiect, Canonul XV de la Sinodul I-II din Constantinopol, care zice: „*Căci cei ce se despart pe sine de comuniunea*

---

¹⁹⁴ Sf. Vasilie cel Mare – Patrologia Graeca 160:101C

¹⁹⁵ Sf. Efreem Sirul – Cuvânt pentru a doua venire a Domnului nostru Iisus Hristos

cea cu întâiul stătător al lor pentru oarecare eres osândit de sfintele sinoade sau de Părinți, firește adică, de comuniunea cu acela care propovăduiește eresul în public și cu capul descoperit îl învață în Biserică, unii ca aceștia nu numai că nu se vor supune certării canonicești, desfăcându-se pe sineși de comuniunea cu cel ce se numește episcop chiar înainte de cercetarea sinodicească, ci se vor învrednici și de cinstea cuvenită celor ortodocși”¹⁹⁶. După cum ne arată clar canonul, întâi de toate trebuie să fie osândit eresul propovăduit de episcop, ca să știe toată lumea că învățătura propovăduită de unul ca acesta nu este sănătoasă, ci pierzătoare de suflet, procedând astfel după cuvântul apostolului care zice: „Chiar dacă noi sau un înger din cer v-ar vesti altă Evangheliie decât aceea pe care v-am vestit-o – să fie anatema!” (Gal. 1:8). Astfel, nu persoana episcopului este criteriul după care se întrerupe sau nu pomenirea lui, ci credința propovăduită de acest episcop, iar, prin urmare, pentru a întrerupe pomenirea trebuie să fie osândit eresul propovăduit de episcop, iar nu numaidecât episcopul eretic.

Iar întreruperea pomenirii episcopului doar după osândire sinodală poate fi admisă doar când este vorba de vreun eres nou, despre care nici sinoadele nu au hotărât și nici părinții nu au scris, ci toată lumea se află în necunoștință dacă este adăvărat sau nu cuvântul propovăduit de acesta. Fiind vădit faptul că este ceva nou și nelimppezit, aceștia vor aștepta un sinod care să hotărască dacă e ortodox sau nu acel episcop (adica ortodoxă sau nu învățătura lui), și apoi să întrerupă sau nu pomenirea lui. Dar nu din iconomie, ascultare sau alt lucruru vor fi făcute acestea, ci din necunoștința noilor erezii apărute și vicleșugurilor lor. Cu toate că și în acest caz judecării sinodale este supus nu atât episcopul, cât eresul propovăduit de dânsul, iar el este osândit ca eretic și propovăduitor al eresului anume spre cunoștința creștinilor, pentru ca aceștia să fugă de dânsul din motivul credinței neortodoxe, iar el să știe că din motivul eresului propovăduit se află în afara Bisericii, unde nu este loc de mântuire.

Mai pot fi spuse aceste cuvinte din canon (pentru ca este scris împotriva schismelor din Biserică) ca nu cumva să născocească cineva că episcopul sau patriarhul propovăduiesc vreun eres (firește adică acest lucru fiind

---

¹⁹⁶ Canonul 15 al Sinodului I-II din Constantinopol

neadevărat) și să întrerupă pomenirea lui, lucru care va fi cu adevărat schismă. În capul unghiului oricum se pune credința propovăduită de episcop (ortodoxă sau neortodoxă), iar acțiunile și raportările creștinilor față de acest episcop decurg din aceasta.

Dar să vedem că altfel stau lucrurile acum. Eresul propovăduit de o mulțime de episcopi, preoți și mireni este vădit și osândit și de părinți, și de sinoade ortodoxe, și toată lumea se află în cunoștința faptului că e prădată Casa și furii sunt înăuntrul ei, și asta nu de doi-trei ani, dar deja aproape de un secol. Părinții sunt necinstiți, hotărârile Soboarelor – anulate, sfintele Canoane sunt lepădate, însăși credința e badjocorită și cele sfinte luate în râs, iar tu zici că nu este vădit neadevărul și trebuie să așteptăm un sinod ce ar hotărî că cele ce se fac nu sunt bune și că trebuie să ne ferim de dănele și de cei ce le fac? Fățarnicule, cum poți răstălmaci cuvintele canonului pentru astuparea propriei lepădări? Cele spuse de tine nu numai dumnezeieștelor hotărâri nu corespund, ci și neferești se arată, fiind vânzare de credință în fața lupilor răpitori. Uite că și sinoade au fost, și o mulțime de părinți au osândit această învățătură și cred că și tu înțelegi că e batjocorită credința și primejduită mântuirea văzând toate cele întâmplăte. Toate s-au săvârșit, iar tu nu ai făcut nimic, ci, mai mult decât atât, te ascunzi după minciuni precum că trebuie osândit ereticul, pe când nu ereticul ci erezia trebuie osândită, ce s-a și săvârșit.

Dar ce zice canonul în continuare? Zice: *„desfăcându-se pe sineși de comuniunea cu cel ce se numește episcop chiar înainte de cercetarea sinodicească, ci se vor învrednici și de cinstea cuvenită celor ortodocși”*. Dacă în primul rând este pusă condiția ereziei osândite, adică dacă propovăduiește episcopul vreun eres cunoscut și osândit, depărtează-te de la el fără să aștepti o hotărâre de sinod și atunci, nu numai că de canon nu vei fi certat, ci și te vei învrednici de cinstea celor ortodocși, adică a celor aflați pe calea cea strâmtă a mântuirii, iar nu împreună cu cei ce leapădă credința și batjocoresc cele sfinte. Vezi ce îți zic Sfinții și de Dumnezeu purtătorii Părinți prin aceste cuvinte ale canonului: De vrei sa te asemeni nouă, adica celor deja mîntuiți și aflați în cinstea cea ortodoxă, depărtează-te de cel ce propovăduiește hula și răzvrătește poporul și nu aștepta nici sobor și nici alt lucru de vreme ce cunoști că învățătura propovăduită de acela este înșelare și lepădare de credință.

4. „Îngrădirea de eretici este recomandată de canoane, dar nu este obligatorie”

Dar sînt unii care, primind faptul că îngrădirea de eretici nu este schismă, spun cum că aplicarea canonului pomenit, învrednicindu-l pe cineva de cinstea celor ortodocși, este o faptă deosebită și bună, dar nicidecum obligatorie pentru fiecare ortodox. Această părere oarecum corespunde adevărului, căci nu este nimeni silit să caute *cinstea celor ortodocși* și să se afle pe calea mântuirii. Acestea țin de libera conștiință cu care ne-a înzestrat Dumnezeu.

Mântuitorul nu a silit pe nimeni să-L urmeze și să se mântuiască, ci a zis „*Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi*” (Mt. 11:28), iar în altă parte zice „*Iată, am pregătit ospățul meu; juncii mei și cele îngrășate s-au junghiat și toate sunt gata. Veniți la nuntă.*” (Mt. 22:4). Vezi că Stăpânul viei nu a impus pe nimeni să vină la El, ci i-a chemat pe toți zicând „*veniți*” și adevărat zice Evanghelistul că „*mulți sunt chemați, dar puțini aleși*” (Mt. 22:14), iar în altă parte zice de cei aleși „*bucură-te turmă mică*” (Lc. 12:32). Și nu din altă cauză este așa decât din nedorința oamenilor de a veni și a îndeplini porunca Domnului, căci spus este „*Iar de vrei să intri în viață, păzește poruncile*” (Mt. 19:17). Deci zicând că nu este obligatoriu să lepezi pomenirea unui episcop eretic, trebuie să fii conștient de faptul că acest lucru într-adevăr nu poate fi obligatoriu, dar necesar și indiscutabil pentru cei ce caută mântuirea propriului suflet, adică cei ce caută cinstea cuvenită celor ortodocși. Că dacă nu căutăm să purtăm cinstea ortodocșilor, care nu este altceva decât dreapta credință și mântuirea, atunci care cinste căutăm și cui vrem să ne asemuim?

Dar de va crede cineva că exagerat se zice că e poruncă această cuvânt a canonului și că cele aduse din Evanghelie nu țin de acest subiect, fățarnicia aceluia să fie rușinată de cele zise de Sfinții și de Dumnezeu purtătorii Părinți, pentru că aceștia cu viața lor au împlinit poruncile fiind un far stralucitor a dreptei credințe în mlaștina apostaziei lumești. Deci să vedem ce zic părinții despre obligativitatea ruperii comuniunii cu un episcop și învățător eretic. Sf. Atanasie cel Mare așa zice: „*Fugiți de cei care, prefăcându-se că nu sunt de acord cu Arie, de fapt slujesc împreună cu cei*

*care îl urmează*¹⁹⁷, iar Sf. Grigorie Teologul învață: „*Dar când este vorba despre o vădită necurăție, atunci trebuie mai degrabă să mergem la foc și sabie, necătând la nevoile vremii și a stăpânilor și îndeobște necătând la nimic, decât să fim părtași la sămânța vicleniei și să ne atingem de cei îmbolnăviți. Cel mai groaznic este să te temi de ceva mai mult decât de Dumnezeu, și din cauza fricii acesteia slujitorul adevărului să devină trădător al învățaturii credinței și adevărului*”¹⁹⁸, și mai mult decât aceștia zice Sf. Vasile cel Mare: „*De cei care arată că mărturisesc credința ortodoxă, dar sunt în unire cu cei care i se împotrivesc, dacă după muștrare nu vor întrerupe această unire, de aceia trebuie nu numai să te desparți, dar nici frați nu se cuvine să-i mai numești*”¹⁹⁹. Aceste și multe alte cuvinte ale sfinților le-am arătat în capitolul III, în care se vorbește despre părtășia cu erezia. Deci văzând toate aceste lucruri spuse să nu mai îndrăznești a născoci minciuni precum că e permis să te afli în comuniune cu ereticii din moment ce cunoști că o astfel de unire te duce la moarte și pierire veșnică.

Asemănător cu cele spuse mai sus este și atunci când cineva zice că este suficient numai să mărturisim că ecumenismul este erezie, iar pomenirea episcopului să nu o întrerupem. Nebunia unora ca aceștia a ajuns să nesocotească și credința și Biserica lui Hristos, atribuindu-I însușiri străine și neadevărate, pângărind prin afirmațiile lor învățătura Bisericii despre Biserica. Este și de așteptat că un eres ce tăgăduiește existența Bisericii și învață că nu doar Ortodoxia este calea Adevărului, precum zice ecumenismul, născocesc și învățături după care Biserica nu mai este un singur trup în care toți sunt legați printr-un botez și o credință într-un singur Domn, ci fiecare poate avea credința lui, episcopul aparte și mirenii aparte, păstrând doar unitatea exterioară. Oare nu este aceasta esența ecumenismului și erezie spurcată care bântuie astăzi Biserica?

Adevărat este că o astfel de mărturisire (fără fapta lepădării și osândirii ereziei) este o mai mare răutate decât încazul ereticilor înșiși. Cei din urmă sunt întunecați de eresul lor, iar cei ce cred că mărturisesc drept, ca și cum

---

¹⁹⁷ Sf. Atanasie cel Mare – Patrologia Graeca, 26:1185D-1188C

¹⁹⁸ Sf. Grigorie Teologul – Cuvântul 6: Despre pace

¹⁹⁹ Sf. Vasile cel Mare – Patrologia Graeca 160:101C

osândind erezia, se amăgesc pe sine și astupându-și glasul conștiinței se fac părtași la eresul păgubitor, astfel aducând și mai mulți după sine în gheena lepădării de credință. Acest lucru e știut în Biserică, precum s-a văzut și din cele spuse mai sus, Sfinții Părinți spun că trebuie cu mai mare osârdie să fugim de cei ce zic că mărturisesc ortodox și de fapt se împreunează cu ereticii. Sf. Vasile zice că *„de aceea trebuie nu numai să te desparți, dar nici frați nu se cuvine să-i mai numești”*²⁰⁰, iar Sf. Teodor Studitul zice: *„Unii au suferit un naufragiu desăvârșit în materie de credință, iar alții, dacă totuși nu s-au înecat prin gânduri rătăcite, totuși mor din cauza comuniunii cu erezia”*²⁰¹. Deci să înțelegem că nu este suficient doar să mărturisim că ecumenismul este erezie, ci și să facem fapta depărtării de cei ce propovăduiesc această erezie și se află în comuniune cu cei ce o propovăduiesc. Căci vezi ce zice și Sfântul Apostol Iacov, ruda Domnului, având în vedere pe unii ce cred că e suficient numai să ai credință: *„Așa și cu credința: dacă nu are fapte, e moartă în ea însăși”*, *„Tu ai credință, iar eu am fapte; arată-mi credința ta fără fapte și eu îți voi arăta, din faptele mele, credința mea”* și iarăși *„Vrei însă să înțelegi, omule nesocotit, că credința fără de fapte moartă este”* (Iac. 2:17-20).

5. „Ecumenismul e o părere privată a episcopului și nu ne afectează”

Precum toată lucrarea are început și se încununează cu un sfârșit spre care țintește de la bun început, asemenea și lucrarea lepădării de credință și a contaminării cu erezia se finalizează cu hule nemaipomenite și învățături străine pentru un creștin binecredincios, cu toate că de la început se arăta drept învățătură iubitoare de oameni și de adevăr. Astfel și această afirmație caraghioasă precum că apostazia episcopului nu primejduiește mântuirea celor păstoriți și că ecumenismul este o părere privată a episcopului și nu ne afectează, poate fi numită pe bună dreptate rodul copt al ereziei ecumeniste. Asemenea și unii ce cred în acest chip, pe bună dreptate pot fi numiți fii credincioși ai ereziei, pentru că precum aceea neagă existența Bisericii și a adevărului care există doar în Biserică Ortodoxă, așa și ei

²⁰⁰ Sf. Vasile cel Mare – Patrologia Graeca 160:101C

²⁰¹ Teodor Studitul – Epistola 15(74). Către Patriarhul din Ierusalim

îndreznesc să nesocotească existența Bisericii și a întregii lucrări de mântuire a neamului omenesc. Oare s-a mai văzut undeva să fie într-atât de tare disprețuită credința și învățura ortodoxă, ca cel ce se socoate ortodox să nesocotească și Biserica, și mântuirea născocind astfel de eresuri? Poate oare exista frunza fără de ramură, sau ramura fără de tulpină, sau tulpina fără de rădăcini? Cum zici dar că e uscată creanga, iar frunza ce crește pe ea rămîne a fi verde și sănătoasă, sau că e otrăvit izvorul și tu, știind acest lucru, te adapi din el, crezând că pentru dreapta ta credință te va ține Domnul viu? Nu va fi oare acest lucru asemenea celui pentru care Mântuitorul a răspuns: „*Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeuul tău*” (Lc. 4:12), așa încât să te faci vinovat și mort din cauza încălcării poruncii despre care ai fost înștiințat, precum și cel alungat din grădina Edenului.

Deci această afirmație nu numai că se arată a fi nefirească, ci ea contravine și respinge învățătura Bisericii despre Biserică, episcopi, preoți și mireni, care se află într-o legătură strânsă a credinței, formând un singur trup al Bisericii Luptătoare. Sfântul Ciprian al Cartaginei, vorbind despre taina Bisericii, așa zice: „*Episcopul este în Biserică și Biserică în episcop, și cine nu e cu episcopul acela se află în afara Bisericii*”²⁰². Deci știind că episcopul eretic este în afara Bisericii atunci tu, cel ce ești împreună cu el, în care biserică te afli? Iar în altă parte același sfânt zice: „*Episcopatul este unul și fiecare din episcopi participă în el întru totul*”²⁰³, deci nu poate fi aparte fiecare cu credința lui când se cunoaște că *toți suntem una* (Ioan 17:21), fiind întru Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească Biserică. Iar ca să vezi că apostazia episcopului inevitabil primejduiește mântuirea credincioșilor ascultă ce zice Sf. Atanasie al Alexandriei: „*Să ne ferim de pe calea cea ispititoare și să depărtăm de la noi ochiul cel duhovnicesc: dacă episcopul sau preotul, ei fiind ochii bisericii, au viață necuviincioasă și smintesc lumea, trebuie să îi depărtăm de la noi. Mai bine oamenii să se adune fără dânsii în biserici pentru rugăciuni, decât împreună cu dânsii, precum cu Ana și Caiafa, să fie dați în gheena focului*”²⁰⁴. Si dacă ar fi adevărat că apostazia episcopului nu primejduiește mântuirea

---

²⁰² Sf. Ciprian al Cartaginei – Scrisoarea 54.

²⁰³ Sf. Ciprian al Cartaginei – Despre unitatea Bisericii

²⁰⁴ Sf. Iosif Voloțki – Luminătorul, Cuvântul 12

credincioșilor, nu ar fi repetat Părinții de nenumărate ori că pentru folosul nostru trebuie să ne depărtăm cât se poate de curând de comuniunea cu unii ca aceștia.

6. „Încă nu a avut loc un sinod tâlhăresc”

În calea luptei împotriva eresului ecumenist, o piatră de poticnire pentru mulți credincioși este așa-numitul Sinod al VIII-lea ecumenic, care s-a stabilit deja că va avea loc în anul 2016. Se presupune că la acest sinod se va hotărî stabilirea comuniunii euharistice a ortodocșilor cu celelalte confesiuni, adică acesta va fi un fel de hotar după care nu va mai fi posibilă comuniunea cu ecumeniștii.

Să vedem însă, oare au nevoie ecumeniștii să facă un sinod care va fi vădit tâlhăresc? Într-adevăr mulți dintre ei afirmă că unul din scopurile finale ale ecumenismului este stabilirea comuniunii euharistice depline cu felurișii eretici. Dar ce vedem noi acum, până la sinodul respectiv, care este hotarul peste care creștinul ortodox nu poate să treacă și a fost trecut acest hotar de către ecumeniști sau totuși e necesar să se vădească aceasta într-un sinod tâlhăresc?

La momentul actual sunt deja o mulțime de mărturii și documente prin care bisericile ortodoxe oficiale recunosc tainele monofiziților, catolicilor și altor eretici, se afirmă credința în același Dumnezeu cu jidovii, musulmanii și alți păgâni, papa Romei este pomenit la Constantinopol în rândul episcopilor, ca să nu mai amintim noianul de împreună-rugăciuni cu tot soiul de confesiuni și religii – nu acestea oare alcătuiesc esența ecumenismului? Și toate acestea s-au făcut fără vreun mare sinod tâlhăresc, ci pas cu pas, așa încât creștinii să fie amăgiți tiptil, să se obișnuiască și să primească toate aceste grozăvii ca pe o normalitate. Tezele eresului ecumenist sunt deja prezente și lucrătoare, ecumeniștii își afirmă erezia deschis, „cu capul descoperit”, și asta nu numai că fără a fi pedepsiți, ci de multe ori chiar fără vreo reacție cât de mică de partea clerului sau a mirenilor.

În aceste condiții, pentru ce le-ar trebui ecumeniștilor să recurgă și la niște uniri formale, care numai le-ar dăuna, împrăștiindu-le turma, în timp ce unirea cea mai importantă, cea duhovnicească, ei deja au realizat-o? Se prea poate ca sinodul din 2016 să fie doar o momeală pentru conservatorii

care continuă să se afle sub episcopii ecumeniști, cum că „mai așteptați, căci unirea va fi semnată atunci și veți putea aplica învățătura Sfinților Părinți și canoanele”. Și după cum se vede, până acum această momeală a avut efectul dorit.

După cum am văzut din învățătura Bisericii, însă, noi trebuie să ne ferim și să fugim de eretici deja atunci când aceștia își propovăduiesc eresul și stăruie în această propovăduire mincinoasă. Reamintim cuvintele Sf. Teofan Zăvorâtul: *„Fie se pronunță, fie nu se pronunță asupra învățaturii și numelui tău anatema, tu deja ești căzut sub ea atunci când cugești cele potrivnice Bisericii și stăruie în această cugetare”*²⁰⁵.

Nu știm cu adevărat dacă se vor lua hotărâri eretice la sinodul din 2016 sau nu, și nici nu știm dacă se vor face careva sinoade tâlhărești de către ecumeniști. Știm, însă, că și fără aceste eventuale hotărâri există mulțimea de mărturii eretice făcute până acum și cele ce se fac în continuare, toate fiind pe deplin îndestulătoare pentru a asculta de glasul Părinților și a fugi de învățătorii apostatați, spre păzirea sufletelor noastre de veninul ereziei lor pierzătoare.

7. „Comuniunea cu ecumeniștii trebuie păstrată din iconomie”

Iconomia, fiind o măsură de îngăduință în aplicarea canoanelor, este adesea adusă drept motiv pentru păstrarea comuniunii cu ereticii ecumeniști.

Dar dincolo de unele neputințe personale, situații bisericești administrative etc., putem oare aplica iconomia în relația cu erezia și cei care stăruie în propovăduirea ei?

Un răspuns îl găsim la Sf. Maxim Mărturisitorul: *„Dacă, de dragul iconomiei, împreună cu credința cea rea este suprimată și credința mântuitoare, atunci o astfel de formă de pretinsă iconomie este de fapt o separare totală desăvârșită de Dumnezeu și nu o unire”*²⁰⁶. Or ecumenismul este tocmai învățătura care caută cu desăvârșire suprimarea Ortodoxiei, egalarea ei cu tot soiul de erezii și păgânisme, atunci ce fel de

---

²⁰⁵ Sf. Teofan Zăvorâtul – Manuscrise din chilie, Cuvânt la Duminica Ortodoxiei

²⁰⁶ Actele procesului Sfântului Maxim Mărturisitorul și al ucenicilor lui, cap.IV

Comuniunea cu ecumeniștii: argumente și contraargumente

iconomie poate fi față de cei care propovăduiesc o astfel de erezie? „Numai atunci iconomia se folosește în chip drept, când nu este vătămată învătătura binecinstitoare”²⁰⁷ – spune Sf. Evloghie al Alexandriei.

Adepții păstrării comuniunii cu ecumeniștii spun că o astfel de iconomie se aplică pentru a păstra *pacea Bisericii*²⁰⁸, uitând, însă, că „Pe cel prigonit pentru apărarea credinței, pentru cele mai înalte și de căpătâi adevăruri, nu îl învinuiesc, iar ca să zic adevărul, chiar îl laud și mă bucur împreună cu el. Căci mai bun este un război vrednic de laudă, decât o pace care te desparte de Dumnezeu”²⁰⁹. Oare după toate cuvintele amintite ale Sfinților Părinți, mai este vreo îndoială că o asemenea pace ne desparte de Dumnezeu?

Sfinții Părinți vorbesc despre întrebuițarea iconomiei în cazul primirii în Biserică a ereticilor care se pocăiesc, după cum am arătat în cap. II.5, nicidecum în cazul celor care stăruie în erezia lor precum o fac ecumeniștii.

Socotim că o astfel de iconomie nu numai că nu slujește întru întărirea Adevărului, ci dimpotrivă îi încurajează pe mincinoși la răspândirea minciunii, îi hrănește și îi adapă pentru lucrarea fărădelegii. Chiar din faptele ecumenismului vedem că părtășia ortodocșilor cu heterodocșii nu îi aduce pe cei din urmă la calea Adevărului, ci îi întărește în ereziile lor, iar pe ortodocși îi îndepărtează de credința mântuitoare; tot așa și comuniunea ortodocșilor cu ecumeniștii îi întărește pe cei din urmă în rătăcirea lor, iar pe ortodocși îi face să se scuze pe sine, și nu numai pe sine, ci și pe cei care propovăduiesc erezia. Iată cui sunt adresate cuvintele Sf. Maxim: „Vă rog să fiți aspri și neîndurați față de orice ar putea să ajute la dănuirea credinței lor nebunești, căci socotesc ură față de oameni și despărțire de Dumnezeiasca dragoste ajutorul dat rătăcirii ereticești spre mai mare pierzanie a celor ce se țin de această rătăcire”²¹⁰.

Nici într-un caz nu vrem să spunem că, în detrimentul iconomiei, trebuie să aplicăm întru totul acrivia, ci numai să amintim că „iconomia se întrebuițează pentru puțin timp, când se îngăduie ceva necuviincios,

---

²⁰⁷ Sf. Evloghie al Alexandriei – Patrologia Graeca 103:953

²⁰⁸ Epifanie Teodoropulos – Cele două extreme: ecumenismul și stilismul, cap. B.2

²⁰⁹ Sf. Grigorie Teologul – Cuvântul 3: Despre plecarea sa în Pont

²¹⁰ Sf. Maxim Mărturisorul – Patrologia Graeca 91:465C, Epistola 12

*pentru întărirea neconținută a bunei cinstiri*²¹¹. Istoria ultimului veac ne arată, însă, că „iconomia” în relația cu ecumeniștii nu duce la întărirea bunei cinstiri, ci dimpotrivă, vedem că se tot pășește din rău în mai rău, ecumeniștii își permit tot mai mult defăimarea și batjocorirea deschisă a Bisericii lui Hristos, iar ortodocșii, din așa-zisa economie, fac tot mai multe concesii în favoarea lor, adeverindu-se astfel că „în materie de credință ortodoxă nu poate fi pogorământ. Stricarea credinței obștești este pierzarea de obște a tuturor. Toate cele ale credinței ortodoxe nu îngăduie iconomia”²¹².

8. „Mulți părinți cu viață sfântă nu au rupt comuniunea cu ierarhii ecumeniști”

Fraților, departe de noi este gândul de a tăgădui înălțimile duhovnicești atinse de cineva sau de a șubrezi cinstirea de care au parte acești părinți.

Să luăm aminte la înfricoșătoarea Judecată, la care vom sta înaintea Dumnezeuului nostru și vom da răspuns pentru toate faptele, cuvintele și hotărârile noastre. Atunci ni se va cere nouă răspuns pentru cele ce le-am făcut sau nu le-am făcut noi, nu pentru cele săvârșite de alții, precum și pentru faptele noastre nu va da răspuns altcineva, ci întreaga răspundere va cădea pe umerii noștri. Chiar de va fi bineprimită de Dumnezeu atitudinea părinților la care se referă cei ce aduc acest argument, din toate pildele din Viețile Sfinților și din scrierile lor pe care le-am primit este clar că aceasta s-ar întâmpla ca excepție, nu ca regulă care, înșelându-ne, să credem că va fi primită și în privința noastră.

Pe de altă parte avem și o mulțime de exemple când părinți îmbunătățiți au fugit de comuniunea cu ecumeniștii, cum ar fi mulțimea de părinți de pe Athos care, în diferite etape ale adâncirii Patriarhiei Constantinopolului în ecumenism au rupt comuniunea cu patriarhul, în asemenea stare aflându-se până astăzi mănăstirea Esphigmenou. Avem pildele unor părinți ca Sf. Iustin Popovici, care în ultimii ani ai vieții sale nu a pomenit la slujbe numele patriarhului ecumenist Gherman, sau a cuviosului Serafim Alexiev,

---

²¹¹ Sf. Evloghie al Alexandriei – Patrologia Graeca 103:954

²¹² Viața Sfântului Marcu al Efesului

Comuniunea cu ecumeniștii: argumente și contraargumente

care s-a retras din toate demnitățile pe care le avea în Biserica Ortodoxă Bulgară după introducerea stilului nou.

De asemenea avem exemplul Bisericii Ortodoxe Ruse din afara Rusiei, care s-a îndepărtat de comuniunea cu bisericile implicate în ecumenism, iar în 1983 sinodul condus de Sf. Filaret (Voznesensky) a dat anatemei această învățătură, pe cei care o propovăduiesc și, foarte important, pe cei ce cu bună știință se află în comuniune cu ecumeniștii.

Și să luăm aminte că toate aceste exemple sunt din vremea când încă nu se ajunsese la nebuniile ale căror martori suntem astăzi, atunci încă nu erau recunoașteri ale tainelor ereticilor, ecumenism interreligios și celelalte.

V. Concluzii

Cinstiți părinți și frați întru Hristos, am încercat să facem prin textul de față o mărturie împotriva învățăturii celei ce vatămă sufletele credincioșilor în acest veac al apostaziei – ecumenismul. Mărturii asemănătoare s-au mai scris, de ce atunci am simțit nevoia de a mai scrie una?!

Fiindcă multe dintre acestea nu ne dau un răspuns la fireasca întrebare: ce pot să fac eu, un biet creștin ortodox, în clipa în care văd că este batjocorit însuși Trupul lui Hristos? Mă închid nepăsător în camera sau chilia mea, prefăcându-mă că mântuirea mea nu este primejduită în nici un fel? Sau, în ciuda puținătății credinței mele, în ciuda mulțimii de păcate care numai ele sunt vrednice de toată osânda, în ciuda tuturor înșelăciunilor și ispitelor diavolești care mă înfruntă și mă doboară, să încerc să caut la mila Dumnezeului meu, mărturisind credința cea curată pe care ne-a lăsat-o nouă spre mântuire?

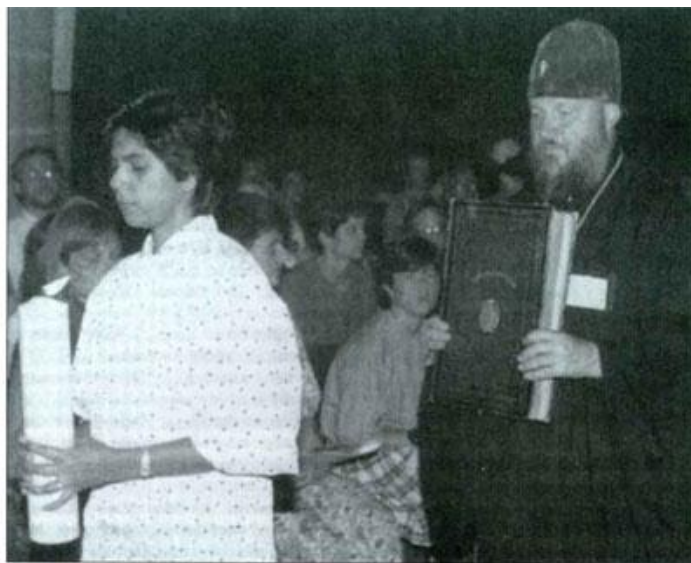
Ce răspuns voi da la înfricoșătoarea Judecată? „Doamne, nu numai sufletul meu l-am spurcat și l-am batjocorit cu mulțime de păcate, ci și m-am unit cu cei care au vrut să necinstească Sfânta Ta Biserică și Preacuratul Tău Trup să Îl rupă”?

Pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și pentru ale tuturor Sfinților, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pre noi. Amin.

Anexe

Ritual păgănesc la Adunarea Generală a CMB din Canberra, 1991

Mitr. Kiril (Gundeaev) participând la procesiunile de la Canberra, 1991

Mărturisire ortodoxă în fața eresului ecumenist

Dănțuiri păgânești la Canberra, 1991

Mitr. Kiril (Gundeaev) închinându-se în fața papei

Patriarhul României Teoctist alături de papa Ioan Paul II, binecuvântând diaconii

O rugăciune ecumenistă „Charta Oecumenica”, 2008

Mărturisire ortodoxă în fața eresului ecumenist

Mitr. Germaniei Augustin fiind miruit de un cardinal catolic

Mitr. Banatului Nicolae (Corneanu) împărtășindu-se la greco-catolici

Patriarhul Kiril primind în dar „Mărul lui Adam” de la iudeii din SUA

PHOTO : DIMITRIOS PANAGOS

Patriarhul Bartolomeu ținând un cuvânt într-o sinagogă din New York

Mărturisire ortodoxă în fața eresului ecumenist

Patriarhul Kiril cuvântând într-o moschee din Baku, Azerbaijan

Papa Benedict XVI și Patriarhul Bartolomeu salutând mulțimea

Patriarhul Georgiei Ilia al II-lea aprinzând menora iudaică

Patriarhul Serbiei Irineu aprinzând menora iudaică

Mărturisire ortodoxă în fața eresului ecumenist

Episcopul Oradei Sofronie (Drinsec) sfințind aghiasma mare împreună cu un episcop greco-catolic

Episcopi ortodocși participând la rugăciunea de la Assisi, 1986

